

„The issue of kneeling has nothing to do with race”

Diskurzuselemzés Donald Trump rassz alapú populista politikai kommunikációjáról

Jelige: PFB 040

A dolgozat lezárásának dátuma: 2024.11.09.

Tartalomjegyzék:

Tartalomjegyzék	2
1. Bevezető.....	3
2. Politikai kommunikáció és a közösségi média	5
2.1. A politikai kommunikáció a XXI. században	5
2.2. A politika perszonalizációja	6
2.3. Politikai önmediatizáció	8
2.4. Politikusi médiaképesség.....	10
2.5. A populista politikai kommunikáció	11
3. Donald Trump politikai kommunikációja és közösségi médiahasználata.....	13
3.1. Donald Trump politikai eszközei és a politikai korrektség.....	13
3.2. Donald Trump és a Twitter	15
4. Colin Kaepernick és mozgalmá.....	17
5. Módszertan	20
6. Diskurzuselemzés	22
6.1. Diskurzuselemzés Donald Trump „térdelős” botrányával kapcsolatos Twitter-bejegyzéseiből.....	22
6.2. A diskurzuson belüli ellenségek.....	22
6.3. Trump érvrendszere	26
6.4. Az üzenetek mögött rejlő ideológiák és beszédmodok.....	30
6.5. Visszatérő motívumok Donald Trump diskurzuson belüli kommunikációjában ..	31
7. Összegzés	32
8. Felhasznált irodalom:.....	35
9. Melléklet a vizsgált Twitter-bejegyzésekről:	38

1. Bevezető

Vajon egy politikus mikor mondja azt, amit valójában gondol? Vajon meg lehet-e mondani, hogy a politikai kommunikáció során előhívott ideológiák átfedést mutatnak-e a valós politikai célokkal, és ki lehet ezt mutatni csupán Twitter-bejegyzések sorozatából? Találgatni felesleges lenne, ugyanis a lehetséges válaszok jóval komplexebbek annál, hogy egyértelműen eldönthessük e kérdéseket. Dolgozatomban többek között ezekre a kérdésekre keresem a választ, viszont találgatás helyett a diskurzuselemzés módszere lesz a segítségemre, hogy felfejthessem egy korunk politikájára jelentős hatással bíró személy valamennyi kommunikációs eszközét.

Munkám fókuszpontjában a sportvilágból kiemelt, a faji diszkrimináció ellen fellépő mozgalom, illetve az a körül gyűrűző tweet-sorozat áll. A mozgalmat 2016-ban Colin Kaepernick – profi amerikai futball játékos – indította el, amelyre Donald Trump Twitter-üzenetek formájában (is) reagált. A 2017-től 2020-ig tartó, egyirányú diskurzuson keresztül kívánom elemezni az Egyesült Államok elnökének politikai kommunikációját, azon belül is kifejezetten a populista elemeket. A diskurzus azért egyirányú, mert az üggyel kapcsolatban csak az elnök bocsát ki üzeneteket, amelyekre nem kap választ az eset kiemelt szereplőitől Twitteren.

A politika tudományos szempontból szerencsés kutatási terep, mivel jól körülhatárolható és definiálható részekre oszthatjuk, a politikai kommunikáció azonban nem illeszthető be ebbe a sorba. A politikai kommunikáció multidiszciplináris, több szintű kutatási terület, amely magába foglal szociológiai, pszichológiai, nyelvészeti, kommunikációelméleti, politikaelméleti és történelmi részterületeket is. A felsorolt tudományok szakértői között pedig a mai napig nincs megegyezés egy egységes definíció kapcsán, mivel minden tudományág a saját szemszögéből közelít a témakör irányába. Korábbi elméletek szerint a politikai kultúrát, a politikai élet szereplőit, a média politikával foglalkozó szerveit, az általuk előteremtett tartalmakat és a politikában aktívan résztvevő állampolgárok kölcsönhatását értjük a fogalom alatt (Merkovity, 2012). Ahogy a politika egyetlen részén, úgy a kommunikáció oldalán sem kerülhető meg az angolszász álláspont. Lynda Lee Kaid munkája alapján a politikai kommunikációhoz tartozik „a politikai retorika, a politikai hirdetés, a választási és politikai kampányok és az ezekről szóló hírek, híradások vizsgálata, az agenda-settings kutatások, a média és a politika kapcsolatának vizsgálata, ezen belül a politikai vezetők (elsősorban elnökök, miniszterelnökök) és a média kapcsolatának vizsgálata. Továbbá a közvéleményhez köthető kutatások, mint amilyen a

bandwagon, az underdog, az elhallgatási spirál elmélete vagy közvélemény politikai aktivitása (Merkovity, 2012).” A politikai kommunikáció tehát diskurzusokat hoz létre a választók, a média és a politikai aktorok között.

A felvázolt háromszereplős modellben formálódik jelenleg is a politikai kommunikáció, azonban a posztmodern érában megváltoztak az együttműködés szabályszerűségei. A posztmodernnek mondott politikai kommunikáció XX. századi hagyományokat folytat, ám a figyelem nem az alapos szaktudásra, hanem az imázsra és a külsőségekre összpontosul. A politikusoknak továbbra is céljuk a hitelesség fenntartása, de nem zárkoznak el attól, hogy botrányokkal a felszínen tartsák magukat. Mindehhez a tömegmédia és a közösségi média felületei is asszisztálnak, melyek médiumként is a botrányokat, szenzációkat és a rendkívüli történeteket keresik (Merkovity, 2012). Ennek háttérében az áll, hogy a hagyományos és közösségi médiumok a bulvár, kultúra, sport és tudomány rovatokban képesek sűrű időközönként szenzációkkal előállni, a szakpolitika történései azonban már nem kötik le a polgárok figyelmét. Így a botrányokkal övezett politikusok és a média érzékenysége a szenzációkra kölcsönösen segítik egymást. Ebben a kommunikációs közegben született az általam elemzett Twitter-diskurzus is, amely akár mintapéldája is lehetne a leírt politikai és médiajelenségnek.

Donald Trump politikai kommunikációja sokszínű és többértű, ezért mindenképp szükséges feltérképezni azt, és egymástól független részenként elemezni a kisebb rétegeket. Az amerikai elnökről szóló szakirodalom döntő többsége nem választja el politikájának egyes részeit, hogy csupán az adott területtel foglalkozzon kommunikációs szempontból, sőt gyakran olyan személyiségvonásait is tárgyalja, amelyek irrelevánsak a kommunikáció összefüggésében. A rassz alapú populista politikai kommunikáció témakörére koncentrálo dolgozatom célja tehát, hogy kiegészítse a már létező, hasonló megközelítéssel íródott szakirodalmat.

Kutatómunkám eredményeinek sikeres értelmezése céljából, a dolgozat elméleti háttérében részletesen írok a politikai kommunikáció valamennyi releváns komponenséről. Először a politikai kommunikáció XXI. századbeli fejlődésének legfontosabb jellemzőit tekintem át Gianpietro Mazzoleni olasz politológus gondolatain keresztül. Ezután rátérek a politika egyik legmodernebb jelenségére, a politika perszonalizációjára. Az alfejezetben alaposabban kifejtem, miképp válhatta fel kommunikációs szempontból a hagyományos tömegmédiát a közösségi média a politika színterein, illetve hogy miért húzódtak vissza a politikai pártok saját vezéregyéniségeik mögé; kitérek továbbá a politikai napirendkijelölés elméletére is. A következő alfejezetben tovább mélyítem a politikai vezéregyéniségek kommunikációelméleti jellemzését.

Ehhez Vilém Flusser kommunikációelméleti modelljei szolgálnak elméleti alapként. A cseh filozófus gondolatainak segítségével szemléltetem a közösségi média működési elveit, és annak kedvező jellemvonásait a politikai kommunikáció aspektusából. Szintén ebben az alfejezetben részletezem a Twitter platform sajátosságait, illetve a felületen történő politizálás előnyeit. A következőkben részletesen írok a médiában sikeresen szereplő politikai aktorok mediális tulajdonságairól, valamint bemutatom a politika spektakularizációs átalakulását és a „celeb politikusok” médiatevékenységének témakörét is. A fejezet lezárásaként a populista politikai kommunikáció azon főbb tulajdonságait részletezem, melyek kirajzolódását várom a kutatómunkámban.

A következő fejezetekben a tweetsorozat főbb szereplőinek, közülük is először Donald Trump politikai kommunikációjának, illetve közösségi médiahasználatának bemutatása olvasható. Kiemelt figyelmet szentelek a politikai korrektség eszméjének kezelésére az elnök narratívájában, illetve Trump kommunikációs stílusának. Ezek után áttérek az elnök és a Twitter kapcsolatára és bizonyos pszichológiai megállapításokra Donald Trumppal kapcsolatban, melyek megmutatkoznak diskurzuselemzésemben is. Az elnök részletes bemutatása után, röviden összefoglalom Colin Kaepernick és mozgalmának történetét, annak céljait és utóhatásait is.

Empirikus kutatásom eredményeinek leírása előtt ismertetem a vizsgálat módszertanát. A kutatáshoz diskurzuselemzést alkalmazok, mivel a módszer adta lehetőségek segítségével mélyebb betekintést nyerhetek Donald Trump politikai kommunikációjába. A genealógiai diskurzuselemzés során előre meghatározott kategóriák kijelölésével próbálok választ találni kutatási kérdéseimre. A tweet-bejegyzések vizsgálataival a populista politikai kommunikációra jellemző ellenséggép-kijelölések kirajzolódását várom. Kutatom továbbá az elnök érvrendszerének legfőbb pilléreit, melyek mentén alátámasztja politikai állásfoglalásait, illetve a bejegyzések mögött lappangó ideológiákat egyaránt. Végül az elnök retorikájának többszörösen visszatérő motívumait foglalom össze egy kvantitatív kutatáson keresztül.

Mielőtt rátérnék az elméleti háttér részletezésére, szeretném kihangsúlyozni, hogy munkámnak nem célja Donald Trump politikai tevékenységeinek és személyes ideológiáinak véleményezése, azok értékítélete. Dolgozatomban csupán politikai kommunikációjának eszközeit kívánom feltárni, egy szűk politikai területen, amelyet egy olyan korpusz segítségével valósítok meg, melyről magyar nyelvű írás még nem készült.

2. Politikai kommunikáció és a közösségi média

2.1. A politikai kommunikáció a XXI. században

A politikai élet minden szereplője kommunikál. Az elnököktől, miniszterelnököktől és uralkodóktól kezdve, az önkormányzati választások jelöltjeiig mindenki. A kommunikáció oka pedig rendkívül egyszerű, valamilyen módon meg kell szerezni a választópolgárok figyelmét, szimpátiáját, majd támogatását. A politikai kommunikáció hosszú múltra tekint vissza, azonban az utóbbi száz évben a demokratikus berendezkedésű országokban más-más módon intézményesült. A politikai hatalom megszerzésének egyik leghatékonyabb eszköze a jó kommunikáció, amely a politikai harcok és versengés színtereit is biztosítja (Mazzoleni, 2002).

A több ezer éve fejlődő politikai kommunikáció terén a II. világháborúig kellett várni a XXI. századot is meghatározó paradigmaváltásra. A kommunikációs megoldások komplexsége váltak, és ezzel egyidejűleg egyszerűsödtek. A technikai eszközök evolúciója az egyszerűbb eszközöktől az egyre bonyolultabb alapokon nyugvó berendezések felé halad, miközben a politikai üzenet átadása éppen ellentétes ívet ír le, vagyis a hagyományos tömegkommunikációs eszközök (televízió, nyomtatott sajtó, rádió, hirdetőplakátok) segítségével nehezebb eljuttatni a célközönséghez az információkat, holott ezek a médiumok egyszerű működési elvvel bírnak. A televíziós műsorokba és az újságcikkekbe be kell kerülni valamilyen módon, hogy üzenetet továbbíthassunk, ami utána még egyéb utómunkálatokon is átesik. Az internet és a közösségi média jóval komplexebb működésű, ennek megfelelően több módot biztosít politikai üzenetek küldésére. Ennek ellenére az információközlés könnyedebbé válik, hisz bármelyik politikai szereplőnek lehet közösségi médiafelülete, ahol néhány kattintás segítségével úgy formálja és egyszerűsíti a továbbítani kívánt üzenetet, ahogy csak szeretné (Varga, 1998). Az üzenetátadás egyre egyszerűbb, a mögöttük lévő tervezés és tudatosság azonban jóval alaposabb. Kétségtelen, hogy a politikai kommunikáció mint tudományterület interdiszciplináris természetű. Egy-egy ártatlannak tűnő politikai megnyilvánulás mögött alapos szociológiai, pszichológiai, szemiotikai, szemantikai és marketingkommunikációs kutatómunka bújik meg (Mazzoleni, 2002).

2.2. A politika perszonalizációja

A politikai kommunikáció paradigmaváltása a politika perszonalizációs átalakulását is magával hozta. Mivel a jelenséget a politika legmodernebb kommunikációs formájaként tartjuk számon, és a vizsgált diskurzus is ebben a közegben született, mélyebb betekintést nyújtok a perszonalizáció kialakulásába.

Mazzoleni a politikai kommunikációt háromtényezős jelenségként írja le, melyben a politikai rendszer, a tömegtájékoztatásként értett média és az állampolgárok alkotnak egy-egy

halmazt, s közös metszetük a mediatizált politika rendszere. E szerint a mindenkori politikai intézmények kommunikációt folytatnak az állampolgárokkal, illetve fordítva, például egy leadott választási szavazaton keresztül. A politikai rendszer a médiával is kapcsolatban áll, hiszen csak a kettő együttműködésével hatékony a kommunikáció. Az állampolgárok pedig azért kötődnek a médiához, mert számukra a tömegkommunikációs eszközök szolgálnak elsődleges információforrásként. A mediatizált politika ennek a hármas együttműködésnek az eredménye, amely megteremti a legmodernebb és effektívebb kommunikációs teret a politikai életben. A politikai kommunikáció tehát nem más, mint „[...] a politikai rendszer, a média rendszere és az állampolgár-választópolgár által létrehozott közérdekű és politikai tartalmaknak a cseréje és konfrontációja” (Mazzoleni, 2002).

Kiss Balázs amellett érvel, hogy a televízió számos jelenséget kikoptat és bevezet a politikai kommunikáció világába, amelyek elsősorban a műfaj leegyszerűsödését jelentik. A televízió eltörli a politikai aktorok fejlődésének folyamatát, a párton belüli hierarchia-lépcsőn való lépdelést, és egészen más utat kínál a politikai elitbe kerüléshez. Eltűnnek a nyilvános politikai viták, amelyek a közös igazságkeresés színterei, és a választópolgárok tájékozódást biztosító pillérei voltak. Ehelyett a politika szereplői jelszavakat, szimbólumokat harsognak, majd ismételnék rengetegszer, hogy – a populista politikai kommunikáció egyik legfontosabb módszerével – leegyszerűsített, könnyen érthető üzenetek ragadjanak meg a polgárok fejében (Kiss, 2000).

A politikai programokkal együtt a pártok is háttérbe szorulnak, hiszen a médiafogyasztók szívesebben látnak híreket egy-egy politikai aktorról, mint pártokról, mivel személyekhez könnyebb kötődni, mint pártjaikhoz. A folyamatot a politika perszonalizációjának nevezzük, melyben a politika saját vezéregyéniségeit neveli ki (Mazzoleni, 2002). Az az állampolgár, aki megfelelő ambíciókkal és pénzügyi háttérrel bír, könnyedén politikai befolyást szerezhet, amellyel bevásárolhatja magát a politikai élet legfelsőbb szintjeire. Ha ez nem adott, akkor médiaképes (Mazzoleni, 2002) egyedi jellemzőkkel, illetve megfelelő kapcsolati tőkével hasonló végeredmény produkálható (Kiss, 2000).

A Mazzoleni és Kiss által leírt jelenségek a klasszikus politikai napirendkijelölést is magukban rejtik. A hagyományos napirendelmélet szerint, a média háttérmunkájának köszönhetően, a közélet és a politika történései között prioritási sorrend állítható fel. A hírfogyasztók pedig csupán a médiumok által elkészített fontossági sorrendben találkozhatnak a eseményekkel. Ennek következtében a média kívánalmainak megfelelő prioritások idővel egybevágóak a polgárok igényeivel. A különböző politikai identitású médiumok természetesen

más-más sorrendet állítanak fel, így a több forrásból tájékozódó emberek esetén nehéz lenne elérni, hogy egy adott közügyről mindig azt gondolják, amit a szóban forgó médium kíván. Az viszont mindenképp megállapítható, hogy a média nem képes minden esetben elérni, hogy sajátjára formálja a polgárok véleményét, azt viszont eléri, hogy arról gondolkodjanak, amit a média tematizál (Kósa, 2017).

A közösségi média politikai célú felhasználása óta a politikai napirendkijelölés is új árnyalattal gazdagodott. A közösségi média népszerűsége erős nyomásgyakorlásra képes, sőt, a napirend befolyásolására is a megfelelő politikai aktorok szereplésével. A területtel foglalkozó kutatók nem feltétlen a jól megszerkesztett médiabejegyzésekben látják a változás okát, hanem abban, hogy az új platformok megjelenésükkel nagyobb szabadságot adtak a fogyasztóknak a szabad hírböngészésre. Ennek megfelelően a hagyományos média és a közösségi média egymás függésében alakítják napjaink politikai napirendjét (Kósa, 2017).

2.3. Politikai önmediatizáció

A hagyományos információhordozók (televízió, rádió stb.) által uralt tömegmédiára vonatkozó elméletek rövid időn belül megkérdőjeleződtek, de elsősorban a közösségi médiafelületek megjelenésével, vagyis a politikai kommunikáció legfrissebb formájával, melyben a politikusok legtöbbször egymaguk – vagy gyakran a háttérben dolgozó kommunikációs szakemberek segítségével – kommunikálnak. Ahhoz, hogy megértsük a politikai individuumok önálló kommunikációját, érdemes tisztázni annak a kommunikációs térnek a sajátosságait, amelyben ők is mozognak.

Mint említettem, a politikai kommunikáció kiegészült az internet világával, azon belül is az online közösségi felületek irányába orientálódott. Itt elsősorban a Twitter vagy X, a Facebook, az Instagram és a TikTok platformok értendők. Ezeknek az oldalaknak előnye, hogy használatukhoz nem kell professzionális médiaszakembernek lenni, emiatt a teljesen amatőr felhasználóktól a leginkább hozzáértőig mindenki megtalálható a közösségi média univerzumában. Mivel az egyszerűen használható oldalakhoz bárki hozzáférhet, a politikai vezéregyéniségek is „beköltöztek” a közösségi médiatérbe, hogy még hatékonyabban növelhessék népszerűségüket (Manovich, 2009).

A politikusok közösségi médiahasználatának kommunikációelméleti megértéséhez Flusser fogalmai nyújthatnak megfelelő értelmezési keretet. Flusser a kommunikáció két típusát különíti el, melyek a kommunikáció két funkcióját is adják egyben. Az információ létrehozására a dialogikus kommunikációs formák, az információ továbbítására pedig a diszkurzív formák

jellemzők. A kettő megkülönböztetése azért fontos, mert a kommunikáció különböző rendszereit hozzák létre technikai, társadalmi és intézményi szinten egyaránt. Flusser a két funkción belül több almodellt különböztet meg. Munkám szempontjából kiemelendő a hálózat-dialógus és az amfiteátrum-diskurzus. Az amfiteátrum egy olyan teret szimbolizál, amely esetén a központi szerepben az információ feladója áll (esetünkben egy politikai szereplő), aki a lehető legtöbb befogadóval szeretne kapcsolatba lépni, akik egyforma távolságra helyezkednek el tőle. Ehhez hasonló elven nyugszik a tömegkommunikáció működése.

A hálózat-dialógus legfőbb feladata az új információk szintetizálása, viszont az amfiteátrummal ellentétben egy hálózatnak nincs középpontja. További jellemzője, hogy bármely résztvevő kapcsolatba léphet bárkivel, a hálózaton belül pedig spontán módon keletkeznek az új ismeretek. Flusser a pletykával, a szóbeszéddel és legfőképp az internettel hasonlítja össze ezt a struktúrát. Amit a cseh filozófus már az 1980-as években leírt, az a mai szocializációnk alapját képezi, vagyis a hálózat és az amfiteátrum rendszereinek összemosódása a közösségi média alapjai is egyben (Tóth, 2023).

A politikusok a hálózat és az amfiteátrum szimultán működése miatt választják a közösségi médiafelületeket, hiszen mindenki hozhat létre új információt és továbbíthat ismereteket, tehát a felhasználók egyenlők. A politikai vezér „leeresztkedhet” a választópolgárok közé, hogy mutassa, ő is közülük való, illetve a platform adottságainak köszönhetően könnyebben kap visszajelzéseket a saját maga által legyártott politikai üzenetekre, hisz kétirányú kommunikáció lehetséges. Az persze nem magától értetődő, hogy az átlagemberek visszajelzéseit figyelembe veszik-e a politikusok. Ezen a ponton érdemes ismét újragondolni Mazzoleni háromtényezős elképzelését, mert a hagyományos média kihátrál, és az internet mint médium lép a helyébe, de csak közvetítő szerep jut neki a politikusok és a választópolgárok között.

Kutatásom szempontjából kiemelendő a Twitter online közösségi oldala, mely ma már az „X” nevet viseli, de a munkámban megjelenő bejegyzések még a Twitterre kerültek fel, így ezen a néven fogok az oldalra hivatkozni a továbbiakban. A Twitter „forradalmát” 2009-re tesszük, amikor a platform kulcsszerepet játszott az iráni választásokban: az információ gyors áramoltatására volt szükség az állam polgárai és külföldi segítők között (Merkovity, 2018). Írásomnak nem célja ismertetni az iráni választások történetét, de kétségtelen, hogy a mikroblog platform ekkor nőtte ki magát, és lett később több politikai vezéregyéniség elsődleges médiafelülete a hagyományos sajtó kiegészítéseként. A Twitter letisztult felülettel rendelkező közösségi oldal, melyen szöveges üzeneteket, képi-és videóanyagokat közzélhetünk, illetve

kommentárokat fogadhatunk. Ezen túl, egyes politikai szereplők esetében az önmediatizáció kihagyhatatlan eleme.

Az önmediatizáció során a politikus felhívja magára a hagyományos tömegmédia figyelmét, és pozitívan befolyásolja saját imázsát a tömegmédia apparátusának megkerülésével. Ezt nevezzük a kommunikátorok adaptálódásának az új technológiák irányába. A politikus maga „veszi ki” a rendszerből a médiaszakembereket, és egyszemélyben válik az üzenet előállítójává, formálójává és feladójává. A tartalomgyártás költséghatékony, hisz a politikai vezér egymaga dolgozik rajta, de a tartalom ideológiai határai is kibővülnek, hisz nem kell alkalmazkodni egy-egy sajtóorgánium arculatához (Merkovity, 2018).

2.4. Politikusi médiaképesség

A kérdés, hogy miképp válhat sikeressé egy politikus a médiában, szinte megválaszolhatatlan, nincs ugyanis egységes és tökéletes stratégia a média világában való érvényesülésre. Léteznek jól bevált lépések, amelyek mentén nem foghat mellé túlságosan egy politikai szereplő sem, ha az állampolgárok figyelmét szeretné a maga irányába fordítani.

Attól a ponttól, hogy a tömegmédia és legfőképp a közösségi média belépett a politikai térbe, egy spektakularizációs folyamat ment végbe, amely „celeb” politikusokat, többek között későbbi amerikai elnököket és elnökjelölteket emelt a felszínre. Ezt a jelzőt azokra a politikai szereplőkre használják, akik már a politikai pályafutásuk előtt is ismertek voltak, sőt sokszor igen vagyonosak is, és a vagyoni előnyt kihasználva szereztek komoly sikereket politikai karrierjükben. Az ilyen típusú politikusokra és a politika spektakulizációjára azért volt szükség, mert a hagyományosan politizáló szakemberek imázsa egyre kisebb mértékben keltette fel az emberek figyelmét, így „vérfrissítésre” került sor a politikai aktorok mezőnyében (Merkovity, 2018).

A celebség és a vagyon azonban nem lehet elég ahhoz, hogy valaki az Egyesült Államok elnökévé váljon. Számos jellemvonásra és utólag elsajátított készségre van szükség a számottevő sikerekhez. Az emberek könnyebben kötődnek olyan politikusokhoz, akik valamilyen módon egészen közel állnak hozzájuk. Gondolhatunk az életmódjára, a gondolkodásmódjára vagy arra, hogy milyen jó imázst alakít ki magáról mindennapi polgárként. Kiemelendő tulajdonság továbbá a hitelesség: a politikust körülvevő tárgyak és támogatók, az öltözeke, az ápoltsága, a mutatott szakmai kompetenciái és az előadásmódja is megfelel a főbb üzeneteknek (Németh, 1996). A modernkori politikusnak tudnia kell használni a buzdítás nyelvét, mely túldramatizált és fokozott érzékenységet közvetít. Ezzel a nyelvi

eszközzel könnyedén kerülhet egy-egy napirenden lévő ügy centrumába, ha kulcsszereplőként szeretné feltűntetni magát, például problémamegoldóként vagy áldozatként. A politikusok nyelvének használata is kiemelendő, melyet „szektorális” nyelvként tartunk számon. Jellemzője, hogy nem rendelkezik sajátos, speciális szókészlettel, és épít a többértelműségre, a homályosításra, valamint a részletek elhallgatására. Problémás, botrányt okozó megszólalások, internetes bejegyzések esetén biztosítanak az imént említett nyelvi formulák menekülőtut. A jó politikus kitűnően használja a gondolatok szabad piacát, tehát képes megteremteni a saját maga által konstruált valóságot, egy világot, melyben szabadon formálhatja az információt a maga javára (Mazzoleni, 2002).

Bene és Somodi tanulmányából kiderül, hogy a polgárok nem várnak el professzionális médiahasználatot a politikusoktól, hisz ők nem szakemberek. Így tehát a saját készítésű médiatartalmak, vagy azok, amik ezt éreztetik, szimpátiát keltenek az emberekben. Nem elhanyagolható, hogy ezeknek a tartalmaknak egyszerű, könnyedén érthető üzeneteket kell közvetíteniük jelszavak és szimbólumok formájában. Utolsó szempontként hozza a szerzőpáros az aktualitást és az időzítést. Fontos tehát, hogy a politikai szereplők lépést tartsanak a tömegmédia publikációival, az offline világ történéseivel, és hogy ezekre megfelelően reflektáljanak. A leghatékonyabb mód, ha a közösségi médiában reagálnak a hírekre, de nem mindegy, mikor teszik ezt. A médiatudatos politikusok legtöbbször korán reggel posztolnak, hogy az emberek az ő bejegyzéseikre ébredjenek. (Bene & Somodi, 2018).

2.5. A populista politikai kommunikáció

A populista politikai kommunikáció kiemelt szerephez jut a diskurzuselemzésben, hiszen a populista politizálás karakterjegyeinek kirajzolódását várom a vizsgálatoktól. Éppen ezért, ebben az alfejezetben bővebben írok a politikai irányzat kommunikációs jellemvonásairól.

A politikai önmediatizáció alfejezetben felhívtam a figyelmet a politikai szereplők médiaszereplésének fontosságára, a populista politikai kommunikáció viszont ennyiben nem áll meg. A figyelemalapú politikát gyakran összekötik a populista kommunikációval, mert mindkettő sikerességének alapfeltétele a polgárok figyelmének megszerzése és megtartása. Mivel a populista kommunikáció stílusa szinte megegyező a figyelemalapú politikáéval, ebben az alfejezetben egyként kezelem őket. A figyelem megragadása mindig is kiemelt szerepet töltött be a politikai sikerekben, ennek elnyerése azonban jóval komplexebb kihívás, mint eddig bármikor. A polgárok figyelve eltolódni látszik az aktuális és kiemelten fontos ügyekről a dramatizálható vagy figyelemfelkeltő események irányába. Tehát az emberek nem feltétlen a

jelentősnek tűnő politikai hírekkel foglalkoznak, hanem a hatásvadász, akár bulvár, sport, kultúra vagy tudomány témájú történetekkel. A jelenség nem azt takarja, hogy túl sok inger érheti az embereket túl sok irányból, hanem azt, hogy a nagy mennyiségű információ csupán néhány platformról érkezik. Mivel a politikai kommunikátorok azonos felületeken osztoznak a felsorolt témakörökkel, rákényszerülnek az eltorzított, túldramatizált politikai hírek tematizálására (Merkovity, 2018).

A populista politizálás alapvető jellemzője az „egész éves kampány”, amely a választópolgárok figyelemmegtartását szolgálja. A figyelem állandósítása jóval költség- és energiatakarékosabb, mint a figyelem periodikus megszerzése, elvesztése, majd újbóli megszerzése. A folyamatot permanens kampánynak nevezzük. Ez nem csupán azt eredményezi, hogy folyamatos médiafigyelmet biztosít magának a politikai szereplő, de ellehetetleníti a figyelemért dolgozó, potenciális ellenfeleket. (Merkovity, 2018).

Kommunikációstratégiai szempontból a populista irány nagyon hasonlít az imázsalkotás jelenségéhez. Az imázs és a populizmus közös jellemzője, hogy a valóságtól elrugaszkodott, annál ideálisabb képet mutat a külvilág felé. Ennek az a magyarázata, hogy mindkét esetben a felszínre helyeződik a fókusz a lényegi tartalom helyett. Az imázs fontosságának általános jellegű növekedése a politikai kommunikáció változását is magával hozta. A folyamat lebutítja a politikai tevékenységeket, valamint egyszerűsíti a politikai folyamatok előrehaladtát. A szakpolitikai viták helyét a közvéleménykutatások veszik át, amelyek eredményeit jelszavakra egyszerűsítve kommunikálják a politikusok. Ezzel háttérbe szorúlnak a sürgető politikai kérdések, és helyükre az aktuálisan népszerű témák kerülnek, a figyelem teljes és állandó megtartása érdekében (Merkovity, 2018). A jelszavak ismételtetése mellett az úgynevezett bulvár stílusú kommunikáció is jól megfér a populista eszköztárban. A populista politikusok taktikai célokból gyakran hajlandók arra, hogy teljes mértékben köznyelven szóljanak a narratívájukban legfontosabb politikai ügyekről. Az egyszerűsített nyelvezetet használó politikusokat nem lehet általánosítva populistának tekinteni egészen addig, amíg a komplex problémákra is egészen egyszerű megoldásokkal állnak elő (Merkovity, 2018).

A populista politika további jellemzője, hogy a társadalmat két homogén csoportra osztja, melyek ellentétes érdekekkel bírnak. Ez az úgynevezett „mi” az „ők” elleni felállás, amely során a populista vezér a makulátlan nép, vagyis a „mi” társadalmi csoport mögé beállva, azok érdekeit képviseli a „korrupt elittel” vagy etnikai kisebbségekkel, tehát az „őkkel” szemben. A populista politikusok kommunikációjában ezek a jelölők keretezik az aktuális problémákat, és adnak értelmet a diskurzusnak. A populista vezetők az ellenségképzés kommunikációjához bináris

kódokat használnak, illetve ismételgetnek a közösségi médiában és nyilvános szerepléseik alkalmával. A bináris kódok két, egymástól ellentétes entitást jelölnek, így bármilyen ellenségkép megalkotásakor jól használhatók (Darabos, 2021; Tóth & Major, 2022).

3. Donald Trump politikai kommunikációja és közösségi médiahasználata

3.1. Donald Trump politikai eszközei és a politikai korrektség

Donald Trump, amerikai üzletember és milliárdos váratlan betörése a politikai elitbe alapjaiban kérdőjelezett meg minden eddigi tapasztalatot az amerikai politikáról és a liberális demokráciáról (Gáspár, 2021). Trump a populista politika teljes eszköztárát felhasználva bizonyította be, hogy mindössze egy megosztó karakterrel, szinte végtelen anyagi forrásokkal, és ami a legfontosabb, leegyszerűsített politikai kommunikációval is lehet érvényesülni földünk egyik legbefolyásosabb országában (Gáspár, 2021).

Trump politikájának jellemzőiről már írtam *A politikai kommunikáció és a közösségi média* című fejezetben is, de az önmediatizáció, a politikai perszonalizáció és a populizmus jellemzőit még nem hoztam közvetlen kapcsolatba az elnökkel, illetve Trump karakterisztikájának egyedisége is megköveteli, hogy külön fejezetben fejtssem ki személyének és politikájának sajátosságait.

Az elnök megosztó személyisége szoros párhuzamban áll a politikai korrektség¹ értékrendszerének elítélésével. Már elnökké választását megelőzően is hangoztatta magáról, hogy nem tekinti magát politikailag korrektnek, és nem is támogatja annak üzenetét. Ha mégis használ a témával kapcsolatos terminusokat, legtöbbször szarkasztikus stílusban teszi ezt (Márton, 2021). Megszólalásaiban gyakran kéri a politikai korrektség támogatóit, hogy inkább fókuszáljanak az élet valódi kérdéseire.² Donald Trump paradigmájában tehát a faji diszkrimináció nem tartozik a megoldandó problémák közé.

Trump elnök rasszok elleni kampánya és politikája nem csupán személyes ideológiáihoz köthetők, hiszen az Egyesült Államokban a rassz alapú politizálás alaposan előkészített és sikeres is egyben – jórészt a tömegmédiának is köszönhetően. Az ország jólétének lassú fejlődésére vagy stagnálására bevett politikai válasz az afroamerikai lakosság felelőssé tétele. Donald Trump választási kampányában a média által jól előkészített társadalmi elégedetlenségre

¹ A politikai korrektség egy átfogó társadalmi, szellemi mozgalom, mely elsősorban az emberek gondolkodásmódját és nyelvhasználatát formálja. Lényege, hogy a polgárok kerülik a marginalizált etnikai, vallási, kulturális és egyéb közösségekre sértőleg ható nyelvi kifejezéseket.

² Trump politikai retorikája szerint valódi problémának számít a migráció vagy a politikai elit korrupciója.

építkezett sikeresen. Retorikájában kiemelt szerepet kaptak azok az érvek, miszerint a fehér amerikaiak magasabb életszínvonalon élhetnének, kevesebb munkanélkülivel rendelkeznének, társadalmilag és financiálisan is megbecsültebb munkaköröket tölthetnének be, ha az adójukat a fehér polgárságba, és nem a politikai korrektségbe forgatná vissza az adminisztráció. Elnökké választása után, kampánykommunikációjának eleget téve csökkentette a perifériára szorult kisebbségi csoportok amerikai adóból történő támogatását (Konrad, 2018).

A politikai korrektségen keresztül a politikai elitet is célkeresztbe vette választási kampányában, hisz több ízben kritizálta elődjét, Obama elnököt, illetve demokrata vetélytársát, Hillary Clintont, akik – Trump retorikája alapján – elterelik a figyelmet a valóban megoldandó kérdésekről, ha a politikai korrektség folyamatosan politikai napirenden marad (Márton, 2021). Trump értelmezésében a politikai korrektség megfojtja hazáját, terrrorszervezetek vehetik át a hatalmat, így nem marad majd ország, amit kormányozhatna (Goldstein & Hall, 2017). A terrorizmussal kapcsolatos megnyilatkozásából jól kiolvasható kommunikációjának egyik legfontosabb eszköze, a hisztérikus beszédmód és a fokozott, egyéni érzékenysége, amelyek mögött gyakran az igazság csúsztatása – például a bevándorlási, vagy a fekete-bűnözési adatok eltúlzott, negatív irányú torzítása – áll. A hisztérikus előadásmódban megfogalmazott problémák csak részigazságokat tartalmaznak, de a retorikájának megfelelő, valódi kifogást fejeznek ki, miközben bűnbakot is képesek megnevezni a probléma felelőseként. A bűnbak szerepébe az afromamerikaiak, a bevándorlók és a politikai elit tagjai kerülhetnek. (Márton, 2021; Giddens, 2008). A folytonos negatív hangvételű hírek és megszólalások Trump részéről nem tekinthetők véletlennek, hisz pszichológiai kutatások is alátámasztják, hogy a negatív médiatartalmak intenzívebb reakciókat és fokozottabb figyelmet váltanak ki, mint a pozitív vagy tényszerű közlések. Tehát a negatív érzelmek kognitív bevonódást vonnak maguk után, ami aktívabb politikai részvételhez vezethet az állampolgárok részéről (Bene & Burai, 2021).

Szorosan kapcsolódik a gondolatmenethez, hogy az elnök hajlamos valós adatokkal és tényekkel érvelni retorikája mellett, de a tényeket kiemeli szövegbéli környezetükből, majd az általa kreált kontextusba helyezi át. Az újratematizálás elveszi a figyelmet a valódi problémakörökről, és újat képez, amelyben az adatok az ő politikai ambícióit támasztják alá (Márton, 2021). Trump ilyesfajta hatalmi taktikája a diskurzuselemzésben is hangsúlyos lesz.

Donald Trump váratlan sikere annak is köszönhető, hogy képes volt nem napirenden lévő problémaköröket aktualizálni, amikor arra volt szüksége, hogy ne róla – a vele kapcsolatba

hozható botrányokról és kétes ügyekről³ –, hanem az általa konstruált kérdésekről szóljon a média (Kelemen, 2017). Az elnök a politikai napirendet a félelem- és figyelemlapú politikájával manipulálta. „A félelem politikája azt a jelenséget írja le, amikor a döntéshozók támogatják és kihasználják az állampolgárok dühét és félelmét politikai céljaik és szándékaik érdekében” (Altheide & Merkovity, 2021). Trump a bevándorlás és a fekete közösségek okozta kulturális, társadalmi és gazdasági változások kilátásba helyezésével táplálta szavazói félelmét. Ebből következik, hogy az Egyesült Államok egyébként is törékeny, társadalmon belüli egyensúlya felborult, amivel két ellentétes nézetű „szigetté” osztotta az amerikai lakosságot, hisz az elnök figyelmen kívül hagyta a színesbőrű közösségeket ért hátrányos megkülönböztető folyamatokat, mivel – álláspontjának alapján – a fehér embereket is érik hasonló inzultusok (Altheide & Merkovity, 2021). Trump populizmusa egy olyan népet vízionál, amely homogén és kirekeszti a társadalmi csoportokat, amelyeket a politikai korrektség véd (Márton, 2021). A paradigmának megfelelően az elnök nem mutatott együttérzést a Black Live Matter mozgalom tagjaival sem, akik több százezren vonultak utcára, miután George Floyd⁴ rendőri erőszak áldozata lett, majd belehalt sérüléseibe. A súlyos probléma kezelése helyett az elnök a tüntetők elleni határozottabb fellépést várta a hatóság szerveitől (Altheide & Merkovity, 2021).

3.2. Donald Trump és a Twitter

Kutatásom alapját Donald Trump Twitter-közlései képezik, ezért ebben az alfejezetben részletesen írok az elnök Twitter használati szokásairól, illetve a vele kapcsolatos pszichológiai megfigyelésekről, melyek magyarázattal szolgálhatnak a vizsgált diskurzusban tanúsított magatartására.

Az amerikai elnököket többnyire az jellemzi, hogy kerülnek a hírmédiát, és egyedi utakon igyekeznek eljutni saját támogatóikhoz, illetve az ország teljes népességéhez. (Mazzoleni, 2002). Trump számára a menekülőutat a kommunikációja alapján őszintétlen sajtó elől, a Twitter közösségi médiafelület jelentette, amelyen keresztül közvetlenül szólhatott

³ Érdekeség, hogy az általam vizsgált, Kaepernick elleni diskurzus akkor kezdődött, amikor a Trump választási kampánya körüli botrány elkezdődött. A 2016-os kampányt megelőzően több, magát amerikainak kiadó orosz állampolgár is jogellenes politikai tevékenységet folytatott az USA-ban. Dolgozatom szempontjából kiemelendő a bűnlajstromból a Black Lives Matter és az amerikai bevándorlásról szóló álhírek terjesztése, az illegális adatgyűjtések egyes szövetségi államokban, amelyekben később Trump nyert, illetve a későbbi elnököt éltető gyűlések szervezése. Trump elhatárolódott az orosz befolyás gyanújától, és attól is, hogy tudott volna ezekről a bűncselekményekről, amik kétségkívül az ő érdekeit szolgálták.

⁴ George Floyd afroamerikai állampolgár 2020. május 25-én halt meg Minneapolisban, Minnesota államban, miután egy rendőri intézkedés során az egyik tiszt eddig térdelt a földön fekvő Floyd nyakán, míg meg nem fulladt. Az elkövető Derek Chauvin volt, fehérbőrű rendőrtiszt.

szimpatizánsaihoz az általa tematizált politikai eseményekről politikai cenzúra nélkül (Kelemen, 2017). A Twitter nagy előnye más közösségi platformokhoz képest, hogy témaorientált, nem pedig szociálisan orientált, így a követők könnyebben találhatnak rá az elnök véleményére egy-egy problémával kapcsolatban (Ahmadian, et al., 2017). Trump módszeresen irányította a napirenden lévő, félelemkeltő híreket tweetjeivel,⁵ hogy aztán biztosíthassa a polgárokat az általa nyújtott védelem bizonyosságáról: az általa kreált hírek bekerültek a televíziós műsorokba, a rádióba és az írott sajtóba is, még nagyobb figyelmet biztosítva a politikai üzenetek és retorikája számára (Altheide & Merkovity, 2021).

A kommunikációs tér kinyílásával a politikusoknak jelentősen több politikai és nem politikai szereplővel is meg kell küzdeniük a hatalom elnyeréséért. A folyamat eddig teljesen szokatlan kommunikációs megoldásokra kényszeríti a versengőket. Trump a figyelemért folytatott küzdelemben gyakran demagóg és nyers hangvételű tweetekkel hívja fel magára a figyelmet, melyeket gyakran a hajnali órákban tesz közzé (Merkovity, 2016). A folyamatos kampány taktikáját (Mazzoleni, 2002), ami a populista politika fontos eleme, és melyre már kitértem *A populista politikai kommunikáció* című alfejezetben, marketingkommunikációs szempontból érdemes megközelíteni. A legtöbb ember nem rajong a reklámokért, sőt vannak, akik ki nem állhatják őket, ennek ellenére napjaink marketinghirdetéseai hatékonyan funkcionálnak. A reklámok és a politika célközönsége azonos emberi halmazt képez, ebből következik, hogy ami a reklámokban működik, az a politikában is érvényesülhet (Ries & Trout, 2001). Trump azt irányítja, amivel először találkozunk napjaink során, vagyis amivel indul egy hétköznapi. Az elsőként befogadott ingerek tovább maradnak emlékezetükben, mint amiket a napközbeni tevékenységek alatt érzékelünk. A Twitter-bejegyzések nem feltétlen a közösségi oldalon keresztül jutnak el reggelente a polgárokhoz, hisz a hajnali időpont miatt a tömegsajtónak is lehetősége nyílik feldolgozni a közzétett információt, majd betűzni a műsorlistába vagy megírni azt (Merkovity, 2016; Ries & Trout, 2001).

Az elnök a *@realDonaldTrump*⁶ nevű Twitter-profilon volt aktív 2009 és 2021 között, amely saját felhasználói fiókja (McCarthy, 2021.). Ez azért kiemelendő, mert 2017-től jogosultsága volt használni a *@POTUS* nevű fiókot, ami a mindenkori amerikai elnök médiafelülete. Donald Trump azonban szívesebben posztolt személyes fiókján, hisz ott „szűrők” nélkül kommunikálhatott, az elnöki profil pedig megmaradt a hivatalos hangvételű kommunikációra (Kelemen, 2017). Az ott közzétett üzenetek viszont az elnöki stábhöz

⁵ A Twitter felületén megjelenő bejegyzéseket nevezzük „tweeteknek”.

⁶ Erről a profilról tweetelt a „térdelős” botrány során végig.

köthetők. Saját gyártású tweetjeire jellemző a nemzeti szolidaritás kifejezése, amelyet elsősorban szóhasználatával, illetve emotikonokkal tesz meg. Ennek megfelelően, gyakran használ aggodalmat keltő jelzőket, fogalmaz meg követeléseket, produkál hirtelen és erős érzelmeket, valamint használ szembeállító modalitású mondatokat (Mazzoleni, 2002).

Trump bejegyzéseinek egyediségében fontos szerepet játszanak bizonyos pszichológiai tényezők, melyek más amerikai elnököknél nem voltak megfigyelhetők, vagy nem ilyen mértékben. Az elnök személyisége egyértelműen extrovertált természetű, azonban ez könnyen megtévesztő lehet az állampolgárok számára. Míg a kampánybeszédjeiben elfogadó, nyájas stílust alkalmaz, addig egy-egy interjúban kifejezetten ellenszenves és bújtatottan offenzív viselkedést mutat. Döntéshozatali metódusaira is leginkább az agresszivitás, az önreflexió hiánya és a hirtelenség jellemző. Gyakran nem méri fel például egyes Twitter-bejegyzések mondanivalójának súlyát, ami miatt sűrűn keveredik botrányokba és magyarázkodásokba (McAdams, 2016).

Gardner Howard a Harvard pszichológusa úgy gondolja, hogy Trump erős nárcisztikus személyiségzavarral küzd (Alford, 2015). George Simon amerikai pszichiáter a szemináriumi foglalkozásain vetített videókat Trumpról, mert tananyagszintű, ahogy a nárcizmus megjelenik az elnök személyiségében (Alford, 2015). A jelenség Trump egész személyét és életét meghatározza oly módon, hogy képtelen elviselni, ha valami, amihez minimális köze van, nem az ő nevéhez fűződik a közbeszédben. Ennek elkerülése végett szélsőséges magatartásformákat képes produkálni. Példaként szolgálhat egy Chicagóban általa építtetett toronyház a Michigan Avenue-n, a Chicago folyó mentén, amelyre több mint hat méteres betűkkel íratta fel saját nevét (McAdams, 2016). Donald Trump ilyen jellegű politikai és személyes magatartása a diskurzuselemzésből is kirajzolódik.

4. Colin Kaepernick és mozgalma

Dolgozatom egyik központi alakja Colin Kaepernick, egykori NFL játékos és politikai aktivista, valamint mozgalma, amit a rasszok társadalombéli egyenlőségéért indított el. Kutatómunkám eredményeinek könnyebb értelmezése érdekében összefoglalom a botrányt kiváltó cselekedeteit és azok lehetséges okait.

A „térdelős” botrány néven elhíresült akcióssorozat 2016. augusztus 14-én kezdődött, amikor a San Francisco irányítója⁷ Colin Kaepernick, csapata első előszezonbéli meccsén a

⁷ A játék szervezője, általában a csapat legértékesebb játékosa.

kispadon ülve,⁸ némán tiltakozva hallgatta az amerikai himnuszt. A gesztust Kaepernick egy héttel később ugyanezen körülmények között megismételte, ám a két eset nem kapott különösebb figyelmet, ugyanis a sportoló nem öltözött be a csapat szerelésébe, mivel nem játszott. A nemzeti himnusz alatt a média és a kilátogatók fókusza a játékosokra, illetve a himnuszt éneklő előadóra összpontosul, így nem kapott különösebb figyelmet a civilbe öltözött irányító. 2016. augusztus 26-án, a következő előszezon-mérkőzésen már teljes felszerelését magára öltve ismételte meg néma tiltakozását a cserepadon (Kane & Tiell, 2017). Ezúttal tömegek figyeltek fel cselekedetére, ami hatalmas sajtóvisszhangot kapott, és a sportot nem követőkhöz is eljutott világszerte. Kaepernick több interjúban is kiemelte, hogy tetteivel a faji szegregáció elleni harcra szándékozta felhívni a figyelmet, illetve nem kíván annak az országnak tisztelegni, amelynek nem értékes a feketék élete (Eschmann, et al., 2021). A kiváló sportoló tetteivel csatlakozott a Black Lives Matter⁹ mozgalomhoz, melynek később központi alakja lett. Az eset után Nate Boyer – egykori NFL játékos és a zöldsapkások¹⁰ alakulatának korábbi tagja – felhívta az irányító figyelmét, hogy a himnusz ülve hallgatása tiszteletlen lehet az Egyesült Államok katonáival szemben, ezért inkább térdeljen a tiltakozás jegyében. Ezt követően Kaepernick az előszezon utolsó mérkőzésén, valamint az alapszakaszban minden alkalommal féltérde ereszkedve hallgatta a himnuszt, amellyel megteremtette a rasszok egyenlőségéért vívott küzdelem egyik szimbólumát (Muhammad & Thomas, 2022; Kane & Tiell, 2017).

Kaepernick mozgalmát számtalan kiváltó ingerhez, diszkriminatív élményhez¹¹ lehetne kötni, melyek már gyermekkorától vele éltek egyéni és közösségi szinten egyaránt. A

⁸ Az afroamerikai történelemben az ülve maradás motívuma kiemelt jelentőségű, amelynek leghíresebb megjelenése Rosa Parkshoz köthető. Ő volt az, aki 1955-ben az alabamai Montgomery városában megtagadta a törvényt, amely szerint, a fekete állampolgárok kötelesek átadni helyüket a fehéreknek a tömegközlekedési eszközökön. Az eset következménye a „*montgomery bus boycott*”, amely a rasszok egyenlőségéért harcolt. A bojkott egyik vezető személyisége Martin Luther King Junior volt, az amerikai polgárjogi mozgalmak emblematisztikus alakja (Hull, 2007).

⁹ Civiljogi mozgalom, mely az afroamerikaiak egyenlő bánásmódjának kiharcolását tűzte ki célul.

¹⁰ Az Egyesült Államok hadseregének különleges alakulata, melynek feladata, hogy esetleges háborúk esetén ejtőernyős gerilla akciókat vezessen az szemben álló fel védvonalai mögé. Nevüket jellegzetes zöld beret sapkájukról kapták.

¹¹ A sportoló gyermekkorában vetített tévésorozatok gyakran ábrázoltak fekete karaktereket, a színészek azonban legtöbbször olyan figurákat alakítottak, akik megpróbálnak alkalmazkodni és beolvadni a társadalomba. Őket hívta a kor „elfogadható négyeknek”, mivel megkísérelték felvenni a fehérek szokásait és általános attribútumait, ahogy azt a fehér közösségek el is várták tőlük. Kaepernick szerint, a kifejezés csak a fehérek találmánya, ami mély nyomot hagyott a sportoló gyermekkorában, hisz ha ilyen emberré válna, feladná saját személyiségét. (Colin Kaepernick: Feketén-Fehéren, 2021). Ide sorolható a *Kaliforniába jöttem – The Fresh Prince of Bel-Air* – című szituációs komédiában Alfonso Ribeiro alakította Carlton Banks, illetve a *Family Matters* című sorozatból Steve Urkel figurája, akit Jaleel White formál meg. Radikális, alternatív ábrázolásmódként megjelentek a gettókba született afroamerikaiak, ahol a „fegyver kultúra” és az erőszakos bűnözés uralkodik, és ahonnan nincs kitörési lehetőség (Schreiber, 2005)

tiltakozást azonban nem csupán a sportoló személyes, negatív élményei, hanem társadalmi ambíciók is vezették. A botrányt megelőző fél évben megsűrűsödött az Egyesült Államokban az afroamerikaiak elleni erőszakos rendőri intézkedések száma, amely esetek gyakran vezettek fekete állampolgárok halálához. Kaepernick maga is volt áldozata hasonló hatósági túlkapásnak, emiatt választotta a himnusz bojkottálását mint tiltakozási eszközt (Li, 2019). Egyes, rasszokkal foglalkozó kutatók szerint, a sportoló az afropesszimizmus¹² ellen lázadt, amely a rasszizmus egy megkülönböztetett formája. Az irányzat nem a fehérek felsőbbrendűségére, hanem kifejezetten a feketeellenességre és a feketék ellen elkövetett erőszakos cselekedetekre helyezi a hangsúlyt (Martin, 2018).

Kaepernick személyes sérelmeinek kapcsán, fontosnak tartom kiemelni, hogy minden nemzedéknek a saját korában súlyos diszkriminatív inzultusokkal kell megküzdenie, amik hasonló mértékű traumákat okoznak, mint felmenőiknek. Az adott kor kirekesztő jelenségei által kiváltott reakciók, érzékenység és tűréshatár érintettenként eltérhetnek (Tóth, 2005). Az evolúciós felfogásnak megfelelően a kérdéses magatartás nemcsak annak következménye, hogy az individuumot milyen kulturális és szocializációs hatások érik, hanem annak is, hogy az egyént milyen – generációkon keresztül átadott – attitűdök hálózják be. Ugyan minden szegregált közösségbe születő emberben örökletesen kódoltak az attitűdök és a magatartásformák, ezek mégsem tekinthetők univerzáléknak, hisz az ontogenetikus ingerek személyenként változnak, ami az egyének viselkedésének sokszínűségét adja, még akkor is, ha ugyanabba a szociális környezetbe születnek (Tóth, 2005).

Colin Kaepernick professzionális sportkarrierje véget ért, politikai aktivista tevékenységei pedig megkezdődtek a mozgalom kibontakozásával párhuzamosan. Nagykövete lett a Black Lives Matter mozgalomnak, illetve a Nike amerikai sportszergyártó 2018-as kampányainak arcává is vált ezzel együtt. Munkámnak azonban nem célja a sportoló életének további szakaszát vizsgálni, illetve a diskurzuselemzés szempontjából Kaepernick utóélete irreleváns, így a továbbiakban nem írok az említettekről.

¹² Az afropesszimizmus megjelenését az 1990-es évekre tesszük, amikor Frank B. Wilderson III kidolgozta a szerinte hiánypótló irányzatot a faji tudományokon belül. Az elmélet hangsúlyozza, hogy a társadalom a feketéket nem veszi emberszámba, és csupán a kizsákmányolás, a terror és az erőszak tárgyát képezik.

5. Módszertan

Donald Trump Colin Kaepernickkel és mozgalmával kapcsolatos Twitter-bejegyzéseit diskurzuselemzésnek vettem alá. A diskurzuselemzés szerteágazó, egyben összetett vizsgálati metódusokat foglal magába, így részletesen kifejttem annak sajátosságait.

A kutató többnyire akkor választja ezt a módszert, ha különböző társadalmi, közéleti esetleg kulturális jelenségeket és összefüggéseket kíván felfedni szövegeken keresztül. A társadalomkutatásban a szövegek, vagy szóbeli megnyilatkozások által közvetített objektív valóság már nem képezi a vizsgálatok tárgyát, hiszen a szövegek által létrehozott társadalmi igazságot hivatott felszínre hozni. Ennek megfelelően a szöveg belső rendszereződése, logikai felépítése, a mögötte lappangó ideológiák és érdekek válnak a vizsgálatok tárgyává (Glózer, 2006).

A módszer alapját a kutató értelmező, rendszerező motivációja adja. Ez azt jelenti, hogy a valóságot nem tekinthetjük eleve adottnak, nem a szövegek explicit gondolatait tárgyaljuk, hanem a szöveg mögött megbújó valóságot, amelyet a kutató tár fel elemzésein keresztül. A szövegek által rejtett igazságok felfedése azért szükséges, mert csak a nyelven keresztül képes a szubjektum megjeleníteni egyéni valóságát, csak a nyelvvel hozhat létre társas kapcsolatokat vagy hatalmi viszonyokat. A nyelv által létrejött valóság / igazság így már hatalmi kategóriának is tekinthető, amelynek erős diskurzusformáló ereje van. Ebben az esetben a kutatás alanya a diskurzus uralására törekvő narratíva, illetve annak eszközei lesznek. A hatalmi törekvéseket az a motiváció mozgatja, amely szerint a nyilvános megszólalások legtöbbször komoly, társadalmon belüli tétellel bírnak. Aki képes érvényesíteni saját narratívájának igazságát, az képessé válik uralni és formálni a diskurzust saját igényeinek megfelelően (Glózer, 2006). Szilczl Dóra az uralmi helyzetet a diskurzusban jelen lévő dominanciaként és elfogultságként írja le, amelyekkel a diskurzust legitim módon birtoklók képesek saját aspektusuknak megfelelően alakítani a narratívát (Szilczl, 2018). A közéleti diskurzusok gyakran politikai kötődésűek, hisz a hatalmi relációk legfontosabb színtere a politikai élet. A politikai viták a polgárok világképének befolyásolását szolgálják szövetkezések, viták és egyezkedések mentén (Glózer, 2006). Az imént említett jelenség az általam vizsgált Twitter-diskurzusban is megfigyelhető, amelyet szimultán módon több ideológiai, politikai és személyes érdek is mozgat.

Mint említettem, a szöveges és szóbeli megnyilvánulások számos háttérinformációt tartalmaznak, amelyek rekonstruálására több tartalomelemző eljárás áll rendelkezésre. Ezek lehetnek kvalitatív és kvantitatív módszerek is, hisz a vizsgálatok azonos célt szolgálnak. Saját

kutatásomban magam is alkalmazom mindkét típust az eredmények átláthatóságának érdekében. Módszertől függetlenül a kutató kódolási sémákat alkalmaz, amelyek segítségével létrehozhat különböző kódkategóriákat. A kategóriák vagy elemzési szempontok a diskurzus újrastrukturálását teszik lehetővé abból a célból, hogy a fent említett háttértartalmak kirajzolódjanak (Glózer, 2006). Szilczl ezt a folyamatot jelentésképzésnek nevezi, melynek során a kutató az addig csak bújtatva létező igazságokat fedi fel, majd értelmezi azokat. A folyamat lényege tehát az interpretáció, vagyis az új információk felruházása valós jelentéssel (Szilczl, 2018).

A diskurzuselemző vizsgálatok két főbb szálra bonthatók. A kritikai megközelítés a diskurzusok sajátosságait kutatja, a struktúrájukban fellelhető hatalmi törekvéseket, érvrendszereket és kisajátító beszédmódokat. A másik szál a genealógiai eljárások csoportja, amely ritkábban alkalmazott módszer, és más irányból közelíti meg a diskurzusokat. A metódust alkalmazók egyedi eseteket vizsgálnak, s azonosítják annak lehető legtöbb részletét az általuk létrehozott szempontrendszer alapján. Az eljárás képviselői szerint a különböző témakörrel rendelkező diskurzusok is jól összehasonlíthatók, mivel az alapot nem a tematizáció, hanem a szöveg mögöttes információi, a struktúrát szervező szabályok, kijelentésváltozatok, érdekek és stratégiák adják (Glózer, 2006).

A genealógiai eljárást Csigó Péter további két egységre bontja, melyek közül az általam is alkalmazott tudásszociológiai módszert emelném ki. Az elemző ebben az esetben előre feltételezett szociológiai kategóriák jelenlétét keresi a diskurzusban. A kódolás során a már többször említett mögöttes igazság kirajzolódását várhatjuk (Csigó, 1998). Saját kutatásomat is genealógiai módszerek segítették, ennek megfelelően a bejegyzések részletes elemzésekor az általam előre kijelölt kategóriák nyomait vizsgáltam. Első szempontként a diskurzusban létrejövő ellenségképeket csoportosítom, és kiemelem Trump ellenük szóló főbb érveit. Az elemzési szempont azért került az első helyre, mert az ellenségképek kialakítása jellemzően a populista kommunikáció egyik legfontosabb eszköze. A második kategóriában a diskurzus fogalmi hálóját vizsgálom, tehát azokat a narratívát meghatározó motívumokat keresem, amelyek többszöri érvelési alapként szolgálnak az elnök retorikájában. Ezt követően az üzenetek mögött lappangó ideológiákat mutatom be, ugyanis fontosnak találom szemléltetni, hogy azonos beszédpozícióból, azonos diskurzusban miért érvényesül több ideológia az elnök narratívájában. Végül egy kvantitatív kutatás keretében az érvrendszer visszatérő motívumait ábrázolom számszerű adatok segítségével.

6. Diskurzuselemzés

6.1. Diskurzuselemzés Donald Trump „térdelős” botrányával kapcsolatos Twitter-bejegyzéseiből

A *Colin Kaepernick és mozgalmá* című fejezetben vázolt eset – amely során a sportoló a faji diszkrimináció ellen lépett fel – komoly veszélyt jelentett Donald Trump politikájára, ami arra kényszerítette az elnököt, hogy tegyen meg mindent a lázadó magatartásformák elfojtásának és a probléma napirenden kívül tartásának érdekében. A veszély azért volt valós, mert az Egyesült Államokban a 2010-es évek közepétől nőtt a feszültség a különböző etnikai csoportok között, amit tovább fokozott, hogy Trump nem tekintette feladatának megoldani a problémakört. Emiatt országszerte lázadások dúltak, amelyeket többnyire megfékezett az adminisztráció, ennek ellenére Trump szándékában állt minden potenciális forradalmat kirobbantó, a faji egyenlőségért harcoló társadalmi szerveződést a lehető leghamarabb ellehetetleníteni. Ironikusan hathat, hogy az Egyesült Államok tulajdonképpen a tiltakozás intézményére épült. A tiltakozások és forradalmak által válhatott az ország „a korlátlan lehetőségek” földjévé, mely történelmi folyamatot – Pena értelmezésében – megtagadott az elnök azáltal, hogy nem adott teret az afroamerikaiak véleménynyilvánítására (Pena, 2017). Trumpnak saját prognózisa alapján csak akkor maradhatott biztos az elnöki pozíciója, ha a politikai korrektség és a rasszok kérdése eltűnik az amerikai politikai életből. Ennek megfelelően számos alkalommal tematizálta Twitter-bejegyzéseiben a himnusz alatti térdelés jelenségét úgy, hogy a diskurzus az ő érdekeit szolgálja. A diskurzusban a *Bevezető* című fejezetben leírt kutatási kérdésekre keresem a választ. Az általam összeállított diskurzus, mely tizenhat tweetből áll, 2017. szeptember 24-én kezdődött, majd 2020. június 8-án ért véget. A téma felbukkanása Trump retorikájában nem hordozott periodikus szabályszerűségeket, az általa kibocsátott reakciók az ügygel kapcsolatos fejleményekre reflektáltak csupán. Ezért fordulhat elő, hogy egy-egy bejegyzés között hónapok is elteltek, míg más esetben mindössze percek jelentik az időbeli differenciát.

6.2. A diskurzuson belüli ellenségképek

A populista politikai kommunikáció talán legfontosabb eszköze az ellenségképzés. A vizsgálatokból levont eredmények alapján az elnök csak úgy volt képes saját ügye mellett érvelni, ha valakivel / valamivel szemben határozta meg önmagát. A szemben álló felek többrétű kijelentésváltozatokban kaptak szerepet. Ugyan a tweetek között eltelt időperiódusok

hosszában nem lelhető fel mintázat, az új ellenségek megjelenésében lineáris sorrend fedezhető fel, mely sorrendet ritka kivételek törtek csak meg.

Az egyirányú diskurzus miatt csupán egy szimbolikus beszédpozíció aktivizálódott, mégpedig bújtatottan a faji diszkrimináció ügyének lesöprésében motivált politikusi szerep. Mielőtt bemutatom a különböző ellenségképeket és kijelentésváltozatokat, fontosnak tartom tisztázni, hogy dolgozatom egyik főszereplője, Colin Kaepernick személye miért nem jelenik meg elemzésemben. A sztársportoló ellen irányuló diskurzus jóval terjedelmesebb az itt bemutatottnál, mivel Trump tévés és rádiós interjúk során kezdte el tematizálni az ügyet. Megszólalásaiban hazafiatlannak állította be Kaepernicket a himnusz alatti térdelés miatt, ez azonban a tweet-diskurzust megelőzően egy évvel történt. A tweetekből való kimaradásának hátterében feltételezhetően az állt, hogy a sportolót elbocsátották akkori csapatától, és más franchise-ok sem adtak neki újabb esélyt. Mivel politikai törekvéseinek eredményeként ketté tört sportkarrierje, szimbolikusán a diskurzuson kívülre került, az eszkalálódott mozgalomnak viszont főszereplőjévé vált. Az elnök viszont azért váltott Twitterre az ügyben, mert ezen a platformon több amerikai állampolgárt ért el, mint például a hagyományos sajtóval tehette volna (Muhammad & Nirwandy, 2021).

2017 őszén Donald Trump vesztesre állt saját háborújában. Colin Kaepernick ügyét növekvő számú játékos és stábtárg támogatja, illetve a csapattulajdonosok is úgy, hogy a franchise minden tagjának szabad döntést adtak az ügyben. Éppen ezért az első kijelentésváltozatban a ligát, illetve az azt részben irányító csapattulajdonosi kört tette a lezáratlan ügy felelőssé. Az elnök nem titkolt szándéka volt, hogy egy kollektív, minden csapatra vonatkozó szabályt hozzanak létre, amely tiltja a himnusz alatti térdelést. (2-es melléklet)

„...NFL attendance and ratings are WAY DOWN. Boring games yes, but many stay away because they love our country. League should back U.S.”

A szabály létrejöttét először implicit módon a mérkőzések alacsony nézettségi / látogatottsági adataira támaszkodva érte volna el, holott semmilyen számszerű részletet nem közölt. Trump nem csupán unalmasnak nevezte az Egyesült Államok egyik nemzeti sportágának produktumát, de a nemzeti ligát tette felelőssé, amiért az országot szerető polgárok elfordultak tőlük, mivel nem kívántak a himnusz alatt térdelő játékosokat nézni.

Az idézett tweetet követően három héttel a liga hivatalos közleményt adott ki, miszerint a továbbiakban sem áll módjukban kényszeríteni a himnusz állva hallgatására egyik játékosát sem. Trump válaszul már explicit módon tekintette ellenségének a ligát, hisz semmilyen segítséget nem kapott a probléma megoldásában. (7-es melléklet)

„The NFL has decided that it will not force players to stand for the playing of our National Anthem. Total disrespect for our great country!”

A kijelentésváltozat érvei nem a nemzeti szimbólumokat vagy a liga népszerűségét védtek, csupán rejtett módon kísérelték meg a himnusz alatti térdelés felszámolását. Minél tovább engedélyezett a demonstráció a csapatoknak, annál tovább tematizálódhat a faji diszkrimináció a közbeszédben és a politikában, így Trump nem számolhatta fel a politikai napirendben sem.

A szabály létrehozásának érdekes mellékszála, hogy 2018 májusában mégis értelmet nyerni látszott a sok erőfeszítés, mivel az NFL egy a holszezonban¹³ meghozott szabálmódosításnak megfelelően megtiltotta a pálya melletti térdelést a nemzeti himnusz alatt, de megadta a játékosoknak a lehetőséget a tiltakozásra azzal, hogy az öltözőben maradhatnak erre az időre. Az intézkedésre az egész játékos- és edzőállomány nevében a Philadelphia Eagles csapata reagált, akik megtagadták a részvételt a hagyományos Fehér házi ünnepségen, amit a regnáló bajnok tiszteletére rendeznek minden évben. Az elnök nem tulajdonított különösebb figyelmet a gesztusnak egy Twitter-bejegyzésen kívül, hisz ekkor ő állt nyerésre a térdeléses demonstráció ellen. (10-es melléklet)

„The Philadelphia Football Team was invented to the White House. Unfortunately only a small number of players decided to come, and we canceled the event. Stayin in the Locker Room for the playing of our National Anthem is as disrespectful to our country as kneeling. Sorry!”

Az eddig példátlan eset miatt lépéskényszerbe került a liga, aminek következtében felfüggesztették rendelkezésüket, ami így mindössze néhány hétig volt érvényben. A szabályt egyetlen meccsen sem alkalmazták, mivel a 2018-as holszezonban vezették be, majd függesztették fel.

¹³ A naptári év azon periódusa, mely során nem rendeznek mérkőzéseket.

Trump erőfeszítései ezzel semmissé váltak, ami újabb kijelentésváltozat aktivizálását, és újabb ellenség kijelölését hozta el. A bűnbak szerepébe ezúttal Roger Goodell, a liga vezetője került, akit kezdetben szintén nem nevezett meg tweetjeiben, majd a változások elmaradása következtében ő vált az első megnevezett ellenlábassá. (16-os melléklet) A liga biztosának hibáztatása tartozhatna a liga támadásaihoz is, de mivel az sikertelennek bizonyult, az NFL-en belüli legnagyobb hatalommal rendelkező személyre helyezte az általa gerjesztett társadalmi nyomást.

"Could it be even remotely possible that in Roger Goodell's rather interesting statement of peace and reconciliation, he was intimating that it would now be O.K. for the players to KNEEL, or not to stand, for the National Anthem, thereby disrespecting our Country & our Flag?"

Goodell ekkor egyszemélyben testesíti meg a már korábban kritizált ligát, mely nem tisztelte a nemzeti szimbólumokat azzal, hogy engedte térdelni játékosait a himnusz alatt. Akár hatékonyabb is lehet az egy személyre szűkített érvtípus, amelynek során Goodell egyedülként válik annak az elnöki és társadalmi felháborodásnak a céltáblájává, amely eddig az egész ligát terhelte.

Az utolsó ellenség képébe maguk a játékosok kerültek kollektíven. (12-es melléklet)

„The NFL players are at it again – taking a knee when they should be standing proudly for the National Anthem. Numerous players, from different teams, wanted to show their "outrage" at something that most of them are unable to define. They make a fortune doing what they love....”

A sorozatos sikertelenség okozta frusztráció érezhető Trump tweetjein, amelyet igazol, hogy a térdelő játékosokat erőszakosnak, de leginkább tájékozatlannak tartotta, akik nem is tudják, mi a céljuk a tiszteletlen gesztussal. A bejegyzés a konfliktus eszkalálódását tanúsítja, ugyanis az elnök hangsúlyosabb jelzőket használt érvelésében, mint bármikor korábban.¹⁴ A játékosok

¹⁴ Ez csupán a tweetsorozatra igaz, ugyanis tévés interjúkban többször is erős és sértő jelzőkkel illette Kaepernick.

minősítésében megfigyelhető továbbá a populista politikai kommunikáció egyik fontos eleme, a hisztériakeltő előadásmód is.

A fejezetben csupán a több alkalommal kritizált szereplőkre tértem ki, de az elnök jóval több személyt vont be a diskurzusba, maga ellen és maga mellett egyaránt. Ezalatt értem Drew Breest (*15-ös melléklet*), az NFL egyik legendás, már visszavonult játékosát, aki az ellenséges halmazba sorolható, de említésre méltó Trump alelnöke, Mike Pence, (*5-ös melléklet*) akit arra kért az elnök, hogy hagyjon el egy stadiont, ha térdelő játékosokat lát, amit meg is tett.

A diverzifikált „ellenséglista” nem létező támadási felületeket célzott, és igazolja azt a pszichológiai megállapítást, amely szerint Trump a végsőkéig vív politikai céljainak eléréséért, még ha ezt a Twitteren teszi is. A politikai kontextus ismeretében egyértelmű, hogy ezt a csatát azért is volt kénytelen feladni – a kísérletek sikertelensége és a *@RealDonaldTrump* profil 2021. januári letiltása mellett –, mert időközben elveszítette elnöki tisztségét, s ez elhalványította számára az ügy megoldásának kényszerét. Kiemelendő továbbá a populista politika visszaköszönő jelensége, amely Trump retorikájában a „mi” az „ők” ellen szimbolikus ellentétpárt hozta létre. A szemben álló fél – aki minden esetben az ország jólétét és kultúráját veszélyeztette – nem állandó szereplő, hisz a probléma mielőbbi megoldásának szüksége azt idézte elő, hogy ne egy állandó ellenséget tartson magával szemben, hanem bárkit, akit a probléma felelősként megbélyegezhet.

6.3. Trump érvrendszere

Az érvek vizsgálatánál kiemelten fontos a tiltakozás eredeti célja és az egyes szereplők motivációi, illetve a diskurzuson belüli pozíciói. A térdelő játékosok és stábtagek – színes- és fehérbőrűek egyaránt – a faji diszkrimináció elleni küzdelem jegyében tiltakoztak a himnusz alatt, kimutatva ezzel a rasszizmus áldozatai iránt érzett empátiájukat, illetve szimbolizálva elégedetlenségüket az Egyesült Államok rasszokkal kapcsolatos politikájával szemben. A térdelés azért fontos jelkép ebben a helyzetben, mert a tisztelet maximalizálását szolgálta minden nemzeti szimbólum, kiemelten az Egyesült Államok katonai alakulatainak irányába, ugyanakkor támadási felületet adott, hisz a térdelő pozíció könnyen helyezhető negatív konnotációba a nacionalista beállítottságú polgárok körében. Donald Trump a populista politikai kommunikációnak megfelelően, egészében ignorálta a jelzett problémát, majd egyes elemeket emelt ki az esetből, melyeket saját politikai intenciójának megfelelően helyezett át egy általa konstruált diskurzusba. Mivel a tiltakozás rasszokkal kapcsolatos, az elnök rákényszerült a rassz alapú kommunikációra, melyet azonban minden lehetséges módon került.

Ennek sikeressége érdekében nemzeti szimbólumok és az állampolgárokat különösen foglalkoztató adatok mögé bújta az ügyet, annak valós létezéséről elterelve figyelmet.

Donald Trump ligaellenes érveinek egyik legfőbb tárgya a pénz, melyet több alkalommal, többféleképpen hozott felszínre Twitter-bejegyzéseiben. A pénz explicit módon jelent meg egy Roger Goodell elleni tweetben, amikor Trump a liga biztosának éves fizetését helyezte középpontba. (11-es melléklet)

„ (...) The \$40,000,000 Commissioner must now make a stand. First time kneeling, out for game. Second time kneeling, out for season/no play!”

A pénzösszeg pontos megjelölése a korrupt elit ellen irányuló populista politikai eszköz, mely során arra hívta fel a figyelmet az elnök, hogy a liga első embere óriási mennyiségű pénzt keres minden évben, ennek ellenére nem hú hazájához, mivel nem szankcionálta a térdelő játékosok engedetlen magatartását. Szorosan a gondolatmenethez tartozik, amikor tweetjében az állampolgárokat és az ő vagyonukat helyezte előtérbe, sőt a pénzük értékének védelmére is kelt. (13-as melléklet)

„Be happy, be cool! A football game, that fans are paying soooo much money to watch and enjoy, is no place to protest. Most of that money goes to the players anyway. Find another way to protest. Stand proudly for your National Anthem or be Suspended Without Pay!”

Fontos megjegyezni, hogy a liga éves bevételének 48%-a minden esetben a játékosok fizetésére szánt összeget képezi, melynek nagy részét a nézők fektetik be jegyek, szurkolói termékek, illetve tévéközvetítések megvásárlása formájában (Tretter, 2021). Trump éppen ezt használta ki, és arra utalt, hogy az NFL a szórakoztatóipar része, ami az egyszerű állampolgárok kikapcsolódását szolgálja – valóban drága árak mellett¹⁵ –, nem pedig a tiltakozásnak teret adó színpadként létezik. A pénz mint szimbólum és érvelési alap implicit módon is megjelent az elnök szólamában. Ezt abban a tweetben lehet fellelni, mely során a 2017–2018-as szezon első mérkőzésén mért televíziós nézettségi adatok romlására hívta fel a figyelmet. (Fontos kiemelni, hogy az említett összecsapáson a Philadelphia Eagles csapata játszott, illetve ez volt a Fehér

¹⁵ A 2016-2017-es szezonban a legnépszerűbb csapatok átlagosan 300 és 350 dollár közötti áron árusítottak egy meccsjegyet (Barrabi, 2016).

házi ünnepély bojkottálását követő első tétmérkőzés, amittől számos Trump szimpatizáns szándékosan maradt távol, annak ellenére, hogy ezt az elnök direkt módon kérte volna támogatóitól.) Egy mérkőzés statisztikáiból nem lehet megfelelő következtetéseket levonni, még akkor sem, ha a szezon első találkozója kiemelt presztízzsel bír, az elnök mégis saját hasznára fordíthatta a visszaeső adatokat. (14-es melléklet)

“Wow, NFL first game ratings are way down over an already really bad last year comparison. Viewership declined 13 percent, the lowest in over a decade. If the players stood proudly for our Flag and Anthem, and it is all shown on broadcast, maybe the ratings could come back? Otherwise worse!”

Trump tweetjében a fordított arányosság elve alapján kezelte a térdelő játékosok mennyiségének növekedését és a nézettségi statisztikák romlását. Úgy gondolta, ha mindenki hajlandó lenne tisztelettel, állva végig hallgatni a nemzeti himnusz, akkor a liga sem veszítene nézőket, illetve súlyos pénzüsségeket. A valós adatok ilyen irányú torzítása, majd újratematizálása tipikusan Trumpra jellemző politikai eszköz, nem mellesleg az újonnan képzett, valósnak ható problémára, igazi megoldást kínált az NFL-nek. Mint segítő szereplő lépett fel ezzel az üzenettel, miközben saját, valóban létező problémáját volt motivált orvosolni.

A pénz szimbóluma semmilyen konnotációban nem lehetett megalapozott érv az elnök részéről, mivel sem a liga biztosának bérezése, sem egy mérkőzés televíziós adatainak tendenciává formálása, sem a helyszíni jegyek / bérletek árazása sincs közvetlen összefüggésben a faji diszkrimináció elleni demonstrációval, tehát a diskurzus eredeti kontextusával. A pénz azonban minden polgár – különösképp Trump elszegényedő / munkanélküli, fehér-középosztálybeli támogatói – számára kiemelt fontosságú terület, melyre különös figyelemmel és érzékenységgel tekintenek. A diskurzus üzenetének manipulálása Trump részéről, a populizmus elvei alapján, az állampolgárokból lappangó dühre épített, mellyel a liga ellen hergelte őket abból a célból, hogy az NFL vezetősége a társadalmi nyomás hatására felszámolja a himnusz alatti térdelést. Ezzel a liga nemcsak, hogy megoldhatta volna Trump valós problémáját, de a felelősség is a vezetőségre hárult volna, hisz ők hozzák meg a végső ítéletet, mellyel az afroamerikaiakért indult mozgalom elbukik.

Donald Trump másik érvelési alapját a nemzeti szimbólumok megsértésére fűzte fel, mely még a pénznél is fontosabb pozíciót kapott retorikájában. Kitűnően szemlélteti ezt az a

tweet, amelyben Jerry Jonest, a Dallas Cowboys franchise-tulajdonosát emelte be a diskurzusba, s méltatta csapaton belüli szabályai miatt. Jones az egyetlen a harminckettő csapattulajdonos közül, aki eleget tett Trump kérésének, és büntető szankciókat helyezett kilátásba a tiltakozó játékosok ellen. (6-os melléklet)

*„A big salute to Jerry Jones, owner of the Dallas
Cowboys, who will BENCH players who disrespect our
flag.” »»Stand for Anthem or sit for game!««*

A nemzeti szimbólumok vizsgálatánál is kiemelt szerepet játszik az eredeti kontextus, illetve a térdelés jelenségének megítélése az egyes felek értékrendszerében. A tiltakozók részéről a térdelés a megbecsülés maximalizálásának eszköze minden állampolgárral és állami szervvel szemben. Ha nem lett volna céljuk megadni a tiszteletet, alkalmazhatnák volna továbbra is az ülve maradást, ahogy azt Colin Kaepernick tette a mozgalom elindításakor. Fontos adalék továbbá, hogy az NFL játékosok nagy múltú hagyománya szerint, a pályán súlyos sérülést szenvedett csapattársuk felé féltérde ereszkedve, a sisakjukon támaszkodva fejezik ki együttérzésüket.

Trump rassz alapú kommunikációja egy eset kivételével minden alkalommal ki tudta kerülni a rasszizmussal kapcsolatos terminusokat, ami azt is jelenti, hogy úgy volt képes a politikai élet periferiájára helyezni a faji diszkrimináció problémáját, hogy közben töretlenül napirenden tartott egy ezzel kapcsolatos elterelő diskurzust. Ez persze nem végleges célja volt az elnöknek, de átmeneti megoldást jelentett. A diskurzus egészében a rasszizmus elleni küzdelem a fő témakör, miközben Trump mindössze egy alkalommal tér ki erre direkt módon. (3-as melléklet)

*„The issue of kneeling has nothing to do with race. It is
about respect for our Country, Flag and National Anthem.
NFL must respect this!”*

A diskurzus legtermékenyebb periódusát hozta az a három hét, amely során ezt a bejegyzést tette közzé az elnök. A rassz – *race* – szó felhasználása a nyomatékosítás eszköze lehetett, mivel ebben az időszakban vesztette el állását Colin Kaepernick, akiért és akinek ügyéért jelentősen gyarapodó számmal kezdett néma, térdelő tiltakozásba a liga számos tagja. Az elnök ismét a himnusz, a zászló és az ország tisztelete felé terelte narratíváját, hisz csak ilyen módon tudta nyilvánosan ignorálni a gesztus ideológiai üzenetét.

6.4. Az üzenetek mögött rejlő ideológiák és beszéd módok

A kijelentésváltozatok terminusainak és mögöttes érdekeinek vizsgálata alapján több ideológia, valamint alternatív beszéd mód is fellelhető a diskurzusban. A Trump által közölt bejegyzések hemzsegek a nemzeti szimbólumoktól (például: zászló, himnusz), továbbá számos alkalommal emelte ki azokat az embereket és intézményeket – a futballiga, a liga komisszára, a liga játékosai –, amelyek *hazaellenesen* cselekedtek. Donald Trump elnöki feladatának tekintette az Egyesült Államok jelképeinek védelmét, illetve a hazaszerető állampolgárok elégedetlenségének közvetítését. Tevékenységében a nacionalista ideológia tükröződik, amely a tárgyalt mozgalmon túl is erősen áthatja politikáját.

A következő ideológiák közel sem rajzolódtak ki ennyire egyértelműen, mivel csupán implicit módon léteznek a narratívában. Az elnök érvelése ugyan több irányból próbálta felszámolni a nemzeti himnusz alatti tiltakozást, de a kijelentésváltozatok nem a valós motivációját mutatták, illetve a térdelés ellen indított harca is csak politikai ürügyként fogható fel. Trump nagy hangsúlyt fektetett a pénzre és az Egyesült Államok jelképeire, ám ezek csak elterelésként szolgáltak, amelyek a valódi törekvéseiben támogatták. Mint már említettem, az elnök politikájában perifériára szorultak a különböző rasszok megoldatlan kérdései, mivel nem tekintette ezeket megoldandó feladatának. Ezentúl nyíltan ellenezte a politikai korrektséget, amely jól mutatja, hogy személyes és politikai spektrumaiban is tagadta a rasszok közötti feszültséget és problémáikat. Az Egyesült Államok sportcsillagai nagy társadalmi megbecsültségnek örvendenek, illetve komoly befolyással lehetnek a lakosságra akár politikai ügyekben is. Donald Trump álcázott támadásai pedig azt a célt szolgálták, hogy a sportolók hagyjanak fel a faji diszkrimináció elleni tiltakozásukkal, és a rasszok problémái kerüljenek le a politikai napirendről, hisz veszélyeztették az elnök pozícióját abból a szempontból, hogy nem szándékozta megoldani azokat. A leírtak alapján a rasszizmus eszméje bújtatott módon, a politikai korrektség ideológiájának hiánya nyíltan vett részt a diskurzusban.

Donald Trump elsődleges beszédpozíciója minden egyes üzenetében megjelent, amely a tiltakozásokat felszámoló politikusi szerep. Ennek ellenére, eredeti szerepével párhuzamosan még egy pozíciót is elfoglalt számos bejegyzésében. Az elnök politikai pályafutása előtt sikeres ingatlanmogulként és üzletemberként tevékenykedett, amelynek jelei a pénz többszöri tematizációjában mutathatók ki. Az ellenségek létrehozása közben több alkalommal is érvelt a liga biztosának és a játékosállomány bérezési adatainak segítségével. Ők a diskurzus negatív hősei között szerepeltek, így nem meglepő, hogy bőséges jövedelmüket túl magasnak tartotta,

sőt a rengeteg pénz ellenében sem tisztelték az Egyesült Államokat, mivel kiálltak Kaepernick mellett. Védelmébe vette továbbá a szurkolókat, hiszen ők kevesebb pénzből tartják fent magukat, aminek egy részét a ligába fektetik, amiért cserébe tiszteletlen játékosokat és vezetőségi tagokat kell nézniük. Az említett, pénzzel összefüggésben álló érvelésből, az anyagiakkal jól gazdálkodó és a szegényebbeket oltalmazó üzletember szimbolikus beszédpozíciója rajzolódott ki.

6.5. Visszatérő motívumok Donald Trump diskurzuson belüli kommunikációjában

A populista politizálás számos kommunikációs formát bevet, amelyek közül az egyik leghatásosabb a jelszavak sokszori hangoztatása szövegkörnyezettől függetlenül. A módszer azt a célt szolgálja, hogy az embereknek ne saját maguknak kelljen keretezni a különböző társadalmi kérdéseket és összefüggéseket, hanem készen kapott álláspontokba helyezhessék magukat. A fokozott szociális érzékenységbe ágyazott, leegyszerűsített üzenetek kántálása révén a politikusok könnyű szerrel saját ügyük mellé állíthatják a polgárokat, hisz nem csupán az üzenet átadásának módja, de az alternatíva felkínálásnak hiánya is a politikai kommunikátor mellett szól. Pontosan ez a stílus jellemzi Donald Trump üzeneteit a sztársportoló elleni diskurzusban.

A diskurzusban szereplő megnyilvánulásokon végzett kvantitatív kutatásom összesen hat visszatérő szimbólumot mutatott ki, melyek a fent leírt cél szolgálatában álltak. A legtöbbször előforduló szimbólumok a *térdelés – állás – ülés* kifejezések voltak (mindezek természetesen angolul, vagyis *kneeling – standing – sitting*, és azok ragozott formájában fordultak elő), melyeket egy halmazként kezeltem. A legtöbbször használt szócsoport az üzenetek 106%-ban, vagyis – átlagosan – minden bejegyzésben legalább egyszer szerepelt. Ez a szám 16 esetre vetítve, 17 előfordulást jelent. Második legmagasabb előfordulási aránnyal a *National Anthem* szókapcsolat rendelkezik. Az összes üzenetet tekintve tizenkétszer jelent meg a kifejezés, ami 75%-os előfordulást jelent. Ezzel a megjelenési aránnyal a legtöbbször felidézett nemzeti szimbólum a himnusz motívuma lett, amely így maga mögé utasította az *országra* és a *zászlóra* való hivatkozásokat. Az első és második halmaz kifejezései között erős kapcsolat fedezhető fel Trump kommunikációjában, hisz legtöbb esetben azonos gondolatmenetben szerepeltek az egyes bejegyzéseken belül. A nemzeti szimbólumok közé beékelődött az NFL 62,5%-os előfordulással, amely azzal magyarázható, hogy a liga a többször visszatérő ellenségek halmazába tartozott az elnök narratívájában.

A számszerűsített eredmények – melyeket az 1. táblázatban foglaltam össze – jól mutatják, hogy Trump retorikáját a nacionalista természetű politikai populizmus uralta.

1. táblázat a visszatérő motívumokról Trump diskurzusában

A diskurzusban visszatérő motívumok, darabszámuk és előfordulási arányuk		
kneelin-standing-sitting	17 előfordulás	106%
National Anthem	12 előfordulás	75%
NFL	10 előfordulás	62,5%
respect-disrespect	8 előfordulás	50%
our country	7 előfordulás	43,75%
our flag	5 előfordulás	31,25%

Forrás: saját szerkesztés

A nemzeti szimbólumok felhalmozása és azok megsértésére való hivatkozás a rasszizmus elleni mozgalom kontextusának manipulálását, illetve a nemzeti elköteleződésű polgárok szimpátiájának elnyerését szolgálták. Érdekességgként kiemelném, hogy a diskurzus folyamán egy alkalommal sem került említésre önmagában a *nation*, vagyis *nemzet* kifejezés – noha a *National Anthem* kifejezés magában foglalja a szót és annak ideológiai, illetve történelmi többletjelentését is –, amelynek hiánya Trump sajátos felfogású nacionalista populizmusára utal. Valószínűsíthetően az elnök paradigmájában nem hagyományos formában jelenik meg a nemzet képe, mivel a nemzetnek nem lehet része az, aki térdel a himnusz alatt.

7. Összegzés

A politikai kommunikáció összetett tudományos kutatási terület minden kutató számára, ugyanis több tudomány határterületén helyezkedik el. Ennek ellenére letisztult képet kaphatunk a politikusok és a politikai pártok üzeneteinek valós jelentéséről, ha azokat megfelelően elkülönítve, a megfelelő vizsgálati módszerekkel vizsgáljuk.

Kutatómunkámmal arra tettem kísérletet, hogy korunk egyik legmeghatározóbb politikai személyiségének kommunikációjában egyetlen területet térképezzek fel, abból a célból, hogy mélyebb tudást szerezzünk az Egyesült Államok 45. elnökének kommunikációjáról. Munkám középpontjában egy az amerikai sportéletből induló, a faji szegregáció ellen fellépő társadalmi mozgalom állt, melynek elfojtását (azaz napirenden kívülre helyezését) Donald Trump amerikai elnök a Twitter közösségi felületén kísérelte meg. A

mozgalom ellen irányuló, négy éven át húzódó tweetsorozat számos bejegyzést, üzenetet tartalmaz, amelyekben az elnök populista politikai kommunikációjának jellemző elemeit kerestem.

Dolgozatom első felében az elméleti háttér kifejtésével foglalkoztam: a politikai kommunikáció legfontosabb elemeinek bemutatása után szűkítettem a témakört, valamint a politika perszonalizációs, illetve önmediatizációs folyamatain keresztül jutottam el a (közösségi) média és a politikai kommunikáció összefonódásához. Az alfejezetben kiemeltem a kutatás szempontjából legfontosabb közösségi felületet, a Twitter médiaplatformját. Ezt követően Donald Trump általános populista kommunikációját írtam le néhány példával és a személyiségéhez tartozó pszichológiai megfigyelések kiegészítésével. Az alfejezetben szót ejtettem az elnök médiával, különösképp a Twitterrel való kapcsolatáról. Donald Trump karakterjegyeinek felvázolása után Colin Kaepernick rövid bemutatására tértem át, amely során jellemeztem az általa elindított, a faji megkülönböztetés ellen fellépő társadalmi mozgalmat is. A főszereplők bemutatását követően, a transzparencia jegyében, az alkalmazott kutatási módszerek ismertetésével folytattam dolgozatomat. Végezetül empirikus kutatásomat mutattam be, majd részleteztem vizsgálati eredményeimet. Kutatói kérdéseimet a genealógiai diskurzuselemzés módszerének megfelelően, előre meghatározott kategóriák kialakításával állítottam össze. A Twitter-diskurzus elemzése során a populista kommunikációra jellemző ellenségkép-teremtés nyomait kerestem az elnök narratívájában, illetve a támadások mögött lappangó ideológiákat. Kutattam továbbá az érvrendszer legfontosabb motívumait, amelyekre ismétlődő jelleggel támaszkodik az elnök a bejegyzésekben. Végezetül, egy kvantitatív kutatás keretében, számszerűsítve mutattam be a diskurzus visszatérő szimbólumait.

Diskurzuselemzésem első alfejezetében a populista politizálás egyik legfontosabb komponensének jelenlétét kerestem, a politikai szereplő ellenségképzését. A populista politikus sikerességének lényegi eleme, hogy képes legyen a politika napirendi ügyeiben valakivel / valamivel szemben meghatározni önmagát. Kaepernick mozgalma alatt Trump több visszatérő „ellenséggel” – az NFL csapattulajdonosi körével, az NFL komisszárjával és a liga játékosaival – szemben is érvel. Mellettük több olyan szereplőt is bevon – saját álláspontja mellett vagy ellen – a diskurzusba, akiket csupán egyszer említ meg a tweetekben. Az elnök erőfeszítéseinek többszöri kudarca idézte elő, hogy az „ellenségek listája” több szereplőből állt össze.

A következőkben Donald Trump érvrendszerének kiemelt motívumaival foglalkoztam. Az elnök retorikájában két olyan szimbólumot fedeztem fel, melyeket több alkalommal is tematizált a

Twitter-bejegyzések során: narratívájának egyik oldalán a pénz motívuma köré sorakoztatott fel érveket, hiszen Trump elsődleges politikai támogatói az elszegényedő amerikai társadalom fehér tagjai, akik ennek következtében könnyebben bevonhatók a diskurzusba. Narratívájának másik részében – az elnök nacionalista beállítottságának köszönhetően – a nemzeti szimbólumok többszöri visszatérését figyeltem meg. Az elnök szólamában a himnusz alatti térdelés a nemzeti szimbólumok meggyalázását jelenti, miközben a demonstrálók részéről a tisztelet megadását jelképezi. Donald Trump szavazótáborának legnagyobb hányada szintén erős nemzeti öntudattal rendelkezik, így nem meglepő, hogy a nacionalista jelképek kiemelt szerephez jutottak a Twitter-üzenetekben.

A visszatérő motívumok után a Twitter-üzenetek mögött lappangó ideológiákat és az elnök különböző beszédmódjait azonosítottam a diskurzusban. A diskurzusból explicit módon csupán egy könnyen meghatározható ideológia emelhető ki, a nacionalizmusé. Trump üzeneteiben számtalanszor említett nemzeti jelképeket, illetve felhívta a figyelmet az azokat megsértőkre. Két egymással parhuzamosan létező, bújtatott ideológia is kirajzolódott vizsgálataim során. Az elnök nem tekintette saját politikai feladatának az Egyesült Államokban élő rasszok konfliktusainak megoldását, sőt a probléma napirenden tartását sem, amelynek értelmében az elnök narratívájában a rasszizmus ideológiája és a politikai korrektség hiánya rejtett módon van jelen.

Végezetül számszerű adatok segítségével a diskurzusban többször visszatérő motívumokat és szereplőket összesítettem. A leggyakrabban feltűnő beszédaktusok az elnök utasításai voltak az engedetlen játékosok és stábtagek irányába. Ennek értelmében a *sitting / kneelin / standing* szavak kapták a legnagyobb szerepet a tweetekben. Ezen túl a *National Anthem* és az *NFL* kifejezések domináltak az elnök kommunikációjában.

Dolgozatomban tehát azonosítottam Donald Trump populista politikai kommunikációjának valamennyi komponensét egy eddig feltáratlan diskurzuson keresztül – reményeim szerint –, gazdagítva ezzel az Egyesült Államok 45. elnökéről szóló kommunikációs szakirodalmat.

8. Felhasznált irodalom:

- Ahmadian, S., Azarshahi, S. & Paulhus, D. L., 2017. Explaining Donald Trump via communication style: Grandiosity, informality, and dynamism. *Personality and Individual Differences*, 107. kötet, pp. 49-53.
- Alford, H., 2015. *vanityfair.com*. [Online]
Available at: <https://www.vanityfair.com/news/2015/11/donald-trump-narcissism-therapists>
- Altheide, D. L. & Merkovity, N., 2021. Hogyan segíti a félelem-és figyelemalapú politika Donald Trumpot és más jobboldali autokratákat?. *Médiakutató*, 22(1), pp. 11-20.
- Barrabi, T., 2016. *Fox Business*. [Online]
Available at: <https://www.foxbusiness.com/features/the-most-expensive-nfl-ticket-of-2016-is>
- Bene, M. & Burai, K., 2020. Érzelmek Húrjain. *Politikatudományi Szemle*, pp. 13-31.
- Bene, M. & Burai, K., 2021. Érzelmek Húrjain. *Politikatudományi Szemle*, pp. 82-103.
- Bene, M. & Somodi, D., 2018. Mintha lenne saját médiánk.... *Médiakutató*, pp. 7-20.
- Christián, L. & Erdős, Á., 2021. Egy tragikus kimenetelű rendőri intézkedéstől a rendőrség koncepcionális újragondolásáig. *Iustum Aequum Salutare*, 02.pp. 11-32.
- Colin Kaepernick: Feketén-Fehéren. 2021. [Film] Rendezte: Ava DuVernay. Amerikai Egyesült Államok.
- Csigó, P., 1998. A gazdasági stabilizációs diskurzus. *Szociológiai Szemle*, 3.. kötet, pp. 121-151.
- Darabos, Á., 2021. Max Weber és populizmus. In: T. Mándi, szerk. *Populizmusváltozatok*. Budapest, pp. 27-41.
- DeVylder, J. E. és mtsai., 2022. Police Violence and Public Health. *Annual Reviews of Clinical psychology*, 18. kötet, pp. 527-552.
- Eschmann, R. és mtsai., 2021. Identity politics, Colin Kaepernick, and Concession making in #BoycottNike. *Computers in Human Behavior*, 114. kötet.
- Gáspár, K., 2021. A populizmus és a politika határai. In: T. Mándi, szerk. *Populizmusváltozatok*. Budapest, pp. 10-27.
- Giddens, A., 2008. *Szociológia*. 2. Kiadás szerk. Budapest: Osiris Kiadó.
- Glózer, R., 2006. *mmi.elte.hu*. [Online]
Available at:
https://mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/index8dbc.html?option=com_tanelem&id_tanelem=841&tip=0
- Goldstein, D. M. & Hall, K., 2017. Postelection surrealism and nostalgic racism in the hands of Donald Trump. *Journal of Ethnographic Theory*, 7. kötet, pp. 397-406.
- Hodgson, J. F., 2001. Police violence in Canada and the USA: analysis and management. *Policing: An International Journal*, 24(4), pp. 520-549.

- Hull, M., 2007. *Rosa Park*. New York: Chelsea House Publisher.
- Kane, D. & Tiell, B., 2017. *researchgate.net*. [Online]
Available at: https://www.researchgate.net/profile/Daniel-Kane-6/publication/318793114_Application_of_Normative_Ethics_to_Explains_Colin_Kaepernick's_Silent_Protest_in_the_NFL/links/597f4f81a6fdcc1a9acd8029/Application-of-Normative-Ethics-to-Explains-Colin-Kaepernick's-Si
[Hozzáférés dátuma: 20 12 2023].
- Kelemen, L., 2017. Migránsoktól a covfeféig. *Médiakutató*, 18(4), pp. 39-58.
- Kiss, B., 2000. *Politikai kommunikáció*. Budapest: Rejtjel Kiadó.
- Klapper, J. T., 1960. *The effects of masscommunication*. New York: Free Press.
- Konrad, A. M., 2018. Denial of racism and the Trump presidency. *Equality, Diversity and Inclusion*, 37(1), pp. 14-30.
- Kósa, I., 2017. A napirend-kijelölés új jelenségei. *Médiakutató*, pp. 81-91.
- Li, D. K., 2019. *nbcnews.com*. [Online]
Available at: <https://www.nbcnews.com/news/us-news/colin-kaepernick-reveals-specific-police-shooting-led-him-kneel-n1044306>
[Hozzáférés dátuma: 07 01 2024].
- Manovich, L., 2009. The Practice of Everyday (Media) Life: From Mass Consumption to Mass Production?. *Critical Inquiry*, 35. kötet, pp. 319-331.
- Marston, S. B., 2021. The Episodic Kneel: Racial Neoliberalism, Civility, and the Media Circulation of Colin Kaepernick, 2017-2020. *race and Social Problems*, 13. kötet, pp. 205-214.
- Martin, L. L., 2018. The Politics of Sports and Protest: Colin Kaepernick and the Practice of Leadership. *American Studies Journal*, 64. kötet.
- Márton, Á., 2021. A politikai korrektség és Donald Trump populizmusa. In: T. Mándi, szerk. *Populizmusváltozatok*. Budapest, pp. 83-96.
- Mazzoleni, G., 2002. *Politikai Kommunikáció*. Budapest: Osiris Kiadó.
- McAdams, D. P., 2016. The mind of Donald Trump. *The Atlantic*.
- McCarthy, N., 2021.. *Statista*. [Online]
Available at: <https://www.statista.com/chart/19561/total-number-of-tweets-from-donald-trump/>
- Merkovity, N., 2012. *Bevezetés a hagyományos és az új politikai kommunikáció elméletébe*. Szeged: Pólay Elemér Alapítvány.
- Merkovity, N., 2016. A figyelemalapú politika és Donald Trump. *Médiakutató*, pp. 7-16.
- Merkovity, N., 2018. *A figyelemalapú politika a közösségi média korában*. hely nélkül.: Médiatudományi Intézet.

- Muhammad, E. A. & Thomas, C., 2022. Philosophical hermeneutics as an interpretive framework in the analysis of Colin Kaepernick's NFL protest. *Methodological Innovations*, 15. kötet, pp. 107-117.
- Muhammad, M. R. A. & Nirwandy, N., 2021. A Study on Donald Trump Twitter Remark: A Case Study on the Attack of Capitol Hill. *Journal of Media and Information Warfare*, 14(2), pp. 75-107.
- Myat, K., 2015. Remény, forradalom, kiábrándulás?. *Médiakutató*, 16(3), pp. 81-96.
- Nacos, B. L., Shapiro, R. Y. & Bloch-Elkon, Y., 2020. Donald Trump: Aggressive Rethoric and Political Violence. *Perspectives of Terrorism*, 14. kötet, pp. 2-25.
- Németh, E., 1996. A politikai kommunikáció marketingje. In: B. Kiss, szerk. *Politikai kommunikáció*. Budapest: Rejtjel Kiadó, pp. 284-298.
- Overton, H., Kim, J. K., Li, J.-Y. & Nandini, B., 2020. Nike, Colin Kaepernick, and the politicization of sports: Examining perceived organizational motives and public responses. *Public Relations Review*, 46. kötet, pp. 1-12.
- P. Szilczl, D., 2018. Kritikai Diskurzuselemzés. *Jel-Kép*, 3. kötet, pp. 4-25.
- Pena, V., 2017. Taking a stand by kneeling: An analysis of national anthem protest coverage. *Journalism Studies Commons*, pp. 1-73.
- Redban, B., 2014. *Colin Kaepernick: The Inspirational Story of Football Superstar Colin Kaepernick*. hely nélk.:Createspace Independent Publishing Platform.
- Ries, A. & Trout, J., 2001. *Positioning*. hely nélk.:McGraw Hill.
- Schreiber, A., 2005. Fekete sereg. *Filmvilág Folyóirat*, pp. 28-31.
- Szűts, Z., 2021. Algoritmusok vezérelte sorok. *Szabad Piac*, 1. kötet, pp. 18-22.
- Tóth, B., 2023. A média fenomenológiája: Vilém Flusser kommunikáció-és médiaelméletének körvonalai és alapfogalmai. *apertúra*.
- Tóth, P., 2005. Miért vonzó a rossz hír?. *Médiakutató*.
- Tóth, T. & Major, Z. B., 2022. Explicit és implicit populizmus. *Médiakutató*, pp. 37-46.
- Tretter, J., 2021. *NFL Player Association*. [Online]
Available at: <https://nflpa.com/posts/nfl-economics-101>
- Varga, B., 1998. A kultiváció mint üzenet. A kommunikáció kultúratermelő hatalma McLuhan és Gerbner műveiben. In: B. Kiss, szerk. *Politikai kommunikáció*. Budapest: Rejtjel Kiadó, pp. 36-49.

9. Melléklet a vizsgált Twitter-bejegyzésekről:

- 1) *“If a player wants the privilege of making millions of dollars in the NFL, or other leagues, he or she should not be disrespected....”*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlés dátuma: 2017.09.23. 20 óra 11 perc

<https://x.com/realDonaldTrump/status/911654184918880260>

- 2) *„...NFL attendance and ratings are WAY DOWN. Boring games yes, but many stay away because they love our country. League should back U.S.”*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési datum: 2017. 09. 24. 13 óra 13 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/911911385176723457>

- 3) *„The issue of kneeling has nothing to do with race. It is about respect for our Country, Flag and National Anthem. NFL must respect this!”*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési datum: 2017. 09.25. 13 óra 39 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/91228028224525312>

- 4) *„The NFL has all sorts of rules and regulations. The only way out for them is to set a rule that you can't kneel during our National Anthem!”*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlés dátuma: 2017.09.26. 15 óra 06 perc

<https://x.com/realDonaldTrump/status/912664574461120512>

- 5) *„I asked @VP Pence to leave stadium if any players kneeld, disrespecting our country. I am proud of him and @SecondLady Karen.”*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlés dátuma: 2017. 10. 08. 20 óra 16 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/917091286607433728>

- 6) *„A big salute to Jerry Jones, owner of the Dallas Cowboys, who will BENCH players who disrespect our flag.” »Stand for Anthem or sit for game!«*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2017.10.10. 15 óra 51 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/917568245854605313>

- 7) „*The NFL has decided that it will not force players to stand for the playing of our National Anthem. Total disrespect for our great country!*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2017.10.18. 13 óra 06 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/920606910109356032>

- 8) „*@NFL: Too much talk, not enough action. Stand for the National Anthem.*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2017.10.18. 22 óra 42 perc

<https://x.com/realDonaldTrump/status/920751863426842625>

- 9) „*We will be proudly playing the National Anthem and other wonderful music celebrating our Country today at 3 P.M., The White House, with the United States Marine Band and the United States Army Chorus. Honoring America! NFL, no escaping to Locker Rooms!*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2018.06.05. 13 óra 08 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1003956743133650944>

- 10) „*The Philadelphia Football Team was invented to the White House. Unfortunately only a small number of players decided to come, and we canceled the event. Stayin in the Locker Room for the playing of our National Anthem is as disrespectful to our country as kneeling. Sorry!*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2018.06.05. 4 óra 55 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1003832766511894528>

- 11) „*The NFL National Anthem Debate is alive and well again—can't believe it! Isn't it in contract that players must stand at attention, hand on heart? The \$40,000,000 Commissioner must now make a stand. First time kneeling, out for game. Second time kneeling, out for season/no play!*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2018. 07.21. 0 óra 17 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1020432499082702849>

- 12) „*The NFL players are at it again – taking a knee when they should be standing proudly for the National Anthem. Numerous players, from different teams, wanted to show their »outrage« at something that most of them are unable to define. They make a fortune doing what they love....*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2018. 08.10. 14 óra 18 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1027892043908046849>

- 13) „*.....Be happy, be cool! A football game, that fans are paying soooo much money to watch and enjoy, is no place to protest. Most of that money goes to the players anyway. Find another way to protest. Stand proudly for your National Anthem or be Suspended Without Pay!*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2018.08.10. 14 óra 32 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1027895506809364480>

- 14) “*Wow, NFL first game ratings are way down over an already really bad last year comparison. Viewership declined 13 percent, the lowest in over a decade. If the players stood proudly for our Flag and Anthem, and it is all shown on broadcast, maybe the ratings could come back? Otherwise worse!*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2018.09. 09. 16 óra 42 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1038799859128696833>

- 15) „*I am a big fan of Drew Brees. I think he's truly one of the greatest quarterbacks, but he should not have taken back his original stance on honoring our magnificent American Flag. OLD GLORY is to be revered, cherished, and flown high...*”

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2020.06.05. 22 óra 08 perc

<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1268998142860627969>

16) *"Could it be even remotely possible that in Roger Goodell's rather interesting statement of peace and reconciliation, he was intimating that it would now be O.K. for the players to KNEEL, or not to stand, for the National Anthem, thereby disrespecting our Country & our Flag?"*

Közlő profil: @realDonaldTrump

Közlési dátum: 2020.06.08. 05 óra 54 perc

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1269840254871142400>

